BONDIA ARUBA®

Diasabra 3 di Juni 2023 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Trahadonan di SABA y sindicato Seppa ta entrega manifiesto na minister Ursell Arends

Pagina xx

- **VRPA: "Nos ta desapunta. mi ta kere e ta basa riba hopi suposicion y no tin suficiente evidencia"** Pagina 4
- **Aviso pa calor excesivo** Pagina 6
- **MFK ta haci yamado pa asistencia Hulandes den kita sancion contra Venezuela** Pagina 8

Prome minister di Corsou, Gilmar Pisas: "Nos tin cu garantisa nos seguridad di cuminda"

Pagina 2

Venezuela: Na Latino America y Caribe nan no kier migrantenan Venezolano

Pagina 11

E prome dia di 'Periodista pa un dia' tabata exitoso

Pagina 12

Prome minister di Corsou, Gilmar Pisas

"Nos tin cu garantisa nos seguridad di cuminda"

E seis isla di Reino Hulandes ayera mainta a firma un acuerdo pa loke ta trata seguridad di alimentacion y riba tema di agricultura na unda prome minister di Corsou Gilmar "Pik" Pisas tambe tabata presente y a trece su punto di bista dilanti tocante esaki.

Den un entrevista, prome minister Pisas, ken ta comparti e cartera aki cu minister Javier Silvania, a sigura cu esaki por ta e futuro di negoshi entre e islanan di Caribe Hulandes, locual ta nifica algo hopi grandi pa nan debi cu na Corsou nan a cuminsa duna inicio na esaki y hopi pensamento tabata cu den cuadro di seguridad di alimentacion mundialmente, e seis pais aki por a uni, debi cu tanto Aruba como Corsou y Boneiro ta mas cerca di otro.

"Si nos mira kico a pasa cu mundo, locual ta pasando cu e guera di Rusia cu Ucrania y pandemia, a keda demostra cu nos mes tin cu yuda nos mes, pasobra e tempo ey ni un hende por a yuda otro y afo nan ta wak mes cu e paisnan den Caribe aki toch a keda demostra cu nos ta yuda otro," prome minister Pisas a menciona.

Loke tambe a presenta door di e seis isla den conferencia di agricultura ta e ideanan cu tabatin, con nan tin e plan di aanpak. Pisas a sigura cu nan ta bay traha riba e caminda cu nan mester tabata ta for di hopi tempo. "Ta algo cu nos a perde como paisnan, cu awe nos a bin como Antias y aunke nos ta cerca di otro paisnan, nos ta bin perdiendo esey. Locual cu a pasa aki ta hopi importante cu nos tin cu garantisa nos seguridad di cuminda," el a sigura.

A yega momento pa islanan cuminsa produci nan mesun fruta y berdura, sino den futuro esakinan ta bay ta impagabel, manera el a sigura. "Tin e tecnologianan cu entre tanto e paisnan cu tine mas avansa ta bisa cu nan ta bay duna e cooperacion na e otronan, y esey ta algo grandi, pasobra na momento cu bo ten'e pa bo mes y ami tin cu bay cumpra e producto ey un caminda cu por ta nos no por mantene esaki... E cooperacion aki ta bay ta grandi vooral den e parti di agricultura, cu nos ta bay planta hunto e sistemanan mas sofistica cu tin y cu ta menos costoso, di e cual nos ta bay produci e cumindanan cu normalmente nos no por paga," prome minister Pisas a señala.

Fundacion Centro pa Famia Piedra Plat ta participa den e competencia Appel van Oranje

Ayera mainta Fundacion Centro Famia Piedra Plat a tene un conferencia di prensa na unda a informa pueblo di Aruba tocante nan participacion den e proyecto Appel van Oroanje e aña aki. Adriaan Berg, presidente di e fundacion a elabora mas ariba e proyecto aki y e participacion di e fundacion den esaki.

Berg a conta cu Fundacion Centro pa Famia Piedra Plat a wordo estableci for di 2010 y poco poco nan a desaroya e fundacion te caminda cu nan ta awe. El a sigui conta cu e fundacion ta uno cu ta hopi activo den e parti di educacion cu un programa despues di school, huiswerk begeleiding, pa muchanan di basis y voortgezet onderwijs.

Nan tin tambe un club Oansa pa mucha, nan ta traha cu hoben y pronto nan ta bay cuminsa cu adultonan mayor, 60+. Ademas di esaki, Berg a agrega, nan ta hopi activo tambe den e parti culutral. E fundacion ta organisa actividadnan riba e fechanan nacional.

Otro proyecto cu e fundaicon ta ofrece ta e scol di musica cu yama 'Cas di Musica'. "Nos ta hopi activo y nos ta draai di dialuna pa diasabra," Berg a indica.

Pa loke ta trata e fundacion su participacion den e proyecto Appel van Oranje, Berg a splica cu nan a wordo escogi pa representa Aruba den e proyecto aki. Diferente fundacion di Aruba cu a participa y di e diferente isla di reino Hulandes tambe.

El a enfatisa cu esaki ta un acitivdad hopi importante pa e fundacion. Appel van Oranje ta un premio cu ta ser otorga pa Oranje Fondas anualmente den reino Hulandes y e premio aki ta un premio cu su mahestad Reina Maxima ta otorga den luna di october.

Aunke e fundacion a wordo escogi como e unico di Aruba, di Corsow tin cinco otro fundacion cu a cualifica pa aprticipa, Boneiro tin un y for di Hualnda tin 38 fundacion ta participa.

Parti di e poceso di escoge ganador, Berg a splica, ta cu mester tin votacion. "Nos ta pidi e pueblo di Aruba p apoya nos y vota pa nos como e unico representante di Aruba den e competencia aki," el a bisa.
El a remarca cu e voto ta hopi imortante pasobra asina e organiscion di Oranje Fonds ta evalua cuanto apoyo e fundacion tin na Aruba. "E apelacion ta pa pueblo di Aruba vota pa nos," el a agrega.

E fundacion ganador ta ricibi un certificado, e appel di brons y 25 mil euro pa sigui cu nan labornan como fundacion.

Pa mas informacion con pa vota por by riba e pagina oficial di Facebook di e fundacion of por subi riba nan website.

Trahadonan di SABA hunto cu sindicato Seppa a entrega manifiesto cu nan preocupacion na minister Ursell Arends

Ayera diabierna, un grupo di trahado di Stichting Algemene Bejaardenzorg Aruba (SABA) hunto cu Magaly Brito, presidente di sindicato Seppa, a entrega un manifiesto na minister encarga cu asuntonan di Adulto Mayor na unda nan a apunta nan preocupacion y desconfiansa den directiva di SABA.

E grupo di trahadonan a yega te Bestuurskantoor hunto cu Magaly Brito, na unda el a indica cu for di algun luna caba nan ta tumando nota di un situacion hopi alarmante, un discusion constante entre SABA y Gobierno di Aruba na unda cada partido ta argumenta nan posicion. El a bisa cu awor nan ta kere cu a yega e momento cu partidonan por sinta na mesa, habri caminda pa dialogo y asina yega na un solucion.

"Trahadonan di SABA ta memey di tur e discusion aki, pasobra na final tin un punto cu ta hopi importante pa nan cu ta e tema di recht trekking. Nan tin hopi tempo exigiendo paga pa esaki y no tin claridad, mientras cu a duna Sr. minister tur tempo y espacio pa por a haci un onderzoek den e fundacion pa wak si en berdad e placa a bay pa SABA of si ta Gobierno ta debe e trahadonan aki ainda," el a bisa.

Nan tambe a tuma nota di e ministernan anterior cu a señala cu nan a pasa den e problemanan aki, nan no tin claridad y nan ta sostene e pensamento pa tin un solucion pa drecha e asunto aki.

Brito a sigura cu nan tambe ta kere cu na cierto momento cualkier fundacion of cualkier instancia cu ta ricibi placa di pueblo mester por responsabilisa nan mes den un manera corecto y transparente con ta usa e placa y con e ta destina realmente.
Nan ta bisa cu nan ta para reglanan y nan a tuma nota di diferente rapportnan cu segun Brito "ta fastioso" y nan ta kere cu esaki solamente den dialogo por discuti esey di ken tin rason of no.

Den nomber di trahadonan, Brito a haci entrega di e documento na unda el a indica na minister Arends pa tuma nota di dje y duna nan un contesta den corto plaso. Esaki ta e di

cinco carta cu nan ta entrega.

Tambe nan a entrega nan peticion na su excelencia Sr. Gobernador di Aruba, debi cu nan ta considera cu ta necesario y asina ey para e discusion cu tin tambe den prensa, unda minister Arends ta responsabel pa maneho y cuido di grandinan, "y nos ta kere cu e maneho aki mester keda tambe como politica di un pais."

Hunto cu esey nan a entrega un carta na hunta di supervision di SABA den cual nan ta trece pa dilanti e diferente preocupacion di e trahadonan na pia di trabao, mustrando cu no tin confiansa mas tampoco den loke ta haciendo tocante e maneho.

Di e carta aki, el a comenta cu tabata dificil pa entrega na e hunta y na final no a yega mes; pero el a drenta via un persona cu nan no tin conocemento si ta den e management team. "Ta un lastima cu cosnan ta bayendo di e forma aki. Sr. minister por tuma nota cu tin problemanan serio y si ta necesario, tuma medidanan pa salvaguardia cu respet tin pa nos reglanan y pa tur manera con placa di pueblo mester ta atendi, pero pa finalmente cu mañan pais Aruba y nos grandinan ta conta cu un maneho di cuido pa nos grandinan. Esey nan ta merece," Brito a sigura.

Di su parti, minister Arends a expresa cu e recht trekking tabat'ey for di 2002 na unda esaki a bira un "bay y bini" cu tanto Seppa como hunta di supervision. Segun e minister aki mester para y p'esey nan a conduci na un investigacion pa duna claridad si Gobierno mester paga of si a paga e fondonan aki caba.
"Mi a bisa na varios ocasion caba cu si a resulta cu Gobierno mester paga, nos lo asumi nos responsabilidad pa haci esaki tambe. Desde cu mi a haci e conferencia di prensa, mi a bisa tambe cu mi ta spera cu esaki ta yega na un momento cu discusion publico ta termina y nos lo bay back na mesa. Pakico? pasobra discusion publico y politico cu tin na momentonan aki, ningun partido ta bay sali gana di esaki," minister Arends a comenta.

Igualmente el a bisa cu ayera den Conseho di Minister e mester a informa tocante un comision cu ta bay atende e asunto aki y yega na un solucion, pa asina por intermedia entre gobierno y SABA y tambe con nan ta bay sigui a largo plaso pa loke ta trata cuido di adultonan mayor.

Dia 15 di juni tin reunion entre abogado di Gobierno y abogado di SABA pa cuminsa dialoga pa wak con ta bay presenta un solucion pa esaki.
"Dentro di poco nos lo ta na mesa cu SABA pa por atende su preocupacionnan tambe, y e manera con ami ta traha y loke a mi ta desea, ta pa tin solucionnan concreto. Y mi a bisa esaki den sala den parlamento, den conferencia di prensa y dilanti hues ora e caso tabata andando, cu na ningun momento e trahadonan y tampoco e adulto mayor cu mester di cuido lo bay ta perhudica. Gobierno lo asumi su responsabilidad, mi ta kere loke boso tin derecho riba dje boso lo haya esaki y nos lo traha pa garantisa esey, esey ta e meta principal."

Brito di Seppa a solicita na minister Arends tambe pa haci tur lo necesario pa percura cu pais Aruba ta financia e maneho y politica di grandinan na un manera debido. "E maneho y cuido di nos grandinan hamas por ta suheto na recorte simplemente pasobra un pais no tin suficiente placa si of no," el a expresa.

Tambe, el a trece dilanti cu pa cada biaha tin un lista di espera di un cantidad grandi di adulto cu nan ta espera pa por haya servicio "nos ta pidi minister pa haci tur esfuerso pa e personanan akinan den corto plaso hunto cu nan famia nan por haya un alivio pa cualkier situacion cu nan lo ta presentando y nan por haya acceso na cuido si por, na SABA."

Un di e tareanan di e comision cu ta bay crea segun minister Arends a sigura, ta pa haya un solucion pa e 170 persona cu ta riba lista di espera pa haya cuido necesario

Te na e momentonan aki, SABA tin 294 y un total di 256 na e 13 cas di cuido y tambe tin e 170 persona aki na cas cu ta wardando e ayudo y e cuido.

VRPA ariba resultado di estudio di Vacation Home Rentals:

"Nos ta desapunta, mi ta kere e ta basa riba hopi suposicion y no tin suficiente evidencia"

Recientemente Minister di Economia, Comunicacion y Desaroyo Sostenible, Geoffrey Wever hunto cu e Economisch Bureau Amsterdam a presenta e resultado di e estudio 'Vacation home rentals and carrying capacity: Economic effects of vacation home rentals and policy options' na publico y stakeholders.

Vacation Rentals Professionals of Aruba (VRPA) ta un di e stakeholders di e industria aki y den un entrevista cu Alex Cybul di VRPA, e ta splica como profesional di e industria aki su pensamento tocante e estudio aki.

Cybul a splica cu nan ta aplaudi e iniciativa di Minister Wever pa tuma e tempo pa haci investigacion ariba un topico asina importante. Mi ta kere e ta un industria cu ta creciendo, mi ta kere cu e iniciativa ta importante y mi ta kere e ta algo pa aprecia pasobra nos mester tin conocemento," el a bisa.

Pa loke ta e rapport y presentacion, Cybul a expresa cu nan tabata un poco desapunta. El a splica cu den nan opinion e tabata basa ariba hopi suposicion y cu no tabatin suficiente evidencia pa trece algun idea di politica y no tabatin hecho.

El a splica cu den pasado a pasa cu hende ta comenta cu vacation rentals no ta paga impuesto. El a ratifica cu esaki no ta corecto. El a sigui splica cu hopi di e companianan profesional ta paga impuesto y VRPA ta purba educa mas hende posible, pero nan ta wak online cu si tin hopi propiedad cu no ta cumpli cu por ehemplo impuesto .

Cybul a remarca cu e aña aki a aumenta e impuesto di 9.5% pa 12.5%, pero den e ultimo añanan no a haci nada pa purba haci cu mas hende ta cumpli cu e normanan aki pa asina mas placa por drenta di e hendenan cu no ta paga en bes di aumenta e tarifa pa esnan cu si ta cumpli y paga pa hopi tempo caba.

Como organisacion, el a enfatisa cu nan miembronan ta cumpli cu tur e normanan aki y den caso cu algun miembro no ta cumpli cu, por ehemplo pago di impuesto, nan no ta acepta nan como miembro di nan organisacion.

E estudio ta indica cu vacation home rentals no ta paga tarifa comercial pa loke ta trata servicio publico, entre otro awa y coriente. Cybul a indica cu esaki ta berdad, pero di otro banda el a remarca cu ta hopi dificil pa haci cambio di un unidad residencial pa uno comercial ora cu ta trata un cas regular.

"Esey ta algo cu mester adresa y e liña cu tin pa por haci e tipo di cambionan asina ta hacie hopi dificil y tin hopi manera, y esaki ta un di nan, cu no ta inclui beneficio pa e industria directamente," el a bisa.

Aña pasa VRPA a presenta un estudio ariba e impacto di vacation home rentals na Aruba. E organisacion a bay Merca pa busca un economista cu ta specialisa den e industria di vacation rentals y cu a yega di haci rapport full rond mundo. Pa e organisacion e tabata hopi importante pa haya un hende cu tin experiencia cu e industria y no solamente scoge un persona cu ta un bon economista, pero cu probablemente no tin e experiencia den e industria.

E expertonan a realisa e estudio y a remarca cu e trickle down effect den 2021 tabata 480 miyon di dollar. Den e ultimo dos aña vacation home rentals a aumenta hopi na Aruba y segun Cybul ta sigura, e ta un industria cu ta trece pa Aruba 1 biyon di florin pa aña. "Esey ta mas cu e industria di turismo crucero y e ta un pida hopi significante di placa y tambe un pida grandi di empleo," el a indica.

"E no ta solamente e manager di e propiedad, no solamente e doño cu ta beneficia, pero ekiponan di limpiesa, hardinero, e companianan di pool, tanto esunnan cu ta construi e pool como esunnan cu ta haci pool limpi tin mas trabao cu nunca. Tambe tin chefnan cu ta bay e casnan. Nos tin biaha instructornan di yoga of masahista cu ta bay na e casnan. Tin hopi oportunidad," el a agrega.
Cybul ta enfatisa cu tur esaki ta contribui grandemente na economia local di Aruba, ya cu e turistanan ta sali y gasta na lugarnan local.

El a duna como ehemplo cu seis aña pasa turistanan no tabata frecuenta luganan manera Urataka, Huchada, Bright Bakery, Arepados, entre otro, pero aworaki, e turistanan conoce e lugarnan aki.

"Mi no ta bisa cu e ta full di turista, pero bo ta wak un par cada biaha cu bo bay. E no ta comun cu un persona cu ta keda na un hotel ta bay come desayuno na Bright Bakery, e ta e persona cu ta buscando e experiencia autentico, e persona cu ta keda na un cas pa sinti como un local, pa tin un experiencia diferente," el a subraya.

Pa loke ta e pensamento cu pa motibo di vacation home rentals, e oferta di vivienda a disminui pa local na Aruba y cu pa motibo di esaki tambe e prijs di viveenda disponible a aumenta hopi. Cybul ta remarca cu den su pensamento esaki ta dos diferente topico.

El a splica cu uno ta cu tin un problema di vivienda pa añas caba. E ta indica cu e ta biba na Aruba pa mas di 30 aña y desde cu e por corda e unico casnan social of proyecto di casnan accesible cu a wordo realisa den ultimo 25 aña ta esun na Bushiri.

El a sigui splica cu prijs di construccion den e ultimo 10 añanan a aumenta probablemente 50%. El a recorda cu algun aña atras hendenan tabata construi un cas pa entre 1000 y 1500 florin pa vierkante meter, pero aworaki e ta imposible pa construi bao di 2500 florin.

Cybul a señala tambe cu real estate nunca a baha na Aruba, mas bien semper el a keda subi y obviamente despues di Covid a bin un aumento halto, pero a bin un aumento tambe den costo di bida, costo di tur cos y esaki ta inclui construccion.

El a remarca cu desde cu tin mas demanda pa cumpra cas na Aruba, e prijsnan a subi, pero tambe mi ta kere cu mayoria di e vacation rentals ta den areanan manera Noord, Malmok, Esmeralda, Ruby, cu ta ser considera no accesible pa localnan cumpra

Cybul a menciona tambe cu tin aumento den proyectonan di construccion di hotel na Aruba y esaki kiermen cu ta bay tin mester di miles di empleado cu mester bin Aruba y no tin vivienda pa nan, locual e ta señala no ta sostenible.

"Mi ta scucha minister ta papia di sostenibilidad, pero nos industria ta menos intensivo y menos enfoca den trabao, den e sentido cu no mester di tanto empleado pa por handle un cantidad di cas. Bo ta wak hotelnan ta busca pa empleado y tin un escasez di empleado y nan ta bay tin mester di trece hende di afo y mi no ta sigur con nan ta bay maneha esey," el a destaca.

Den e estudio realisa pa Economische Bureau Amsterdam, nan ta menciona cu 89% di e propiedadnan ta di local, esaki, Cybul a enfatisa, ta algo hopi importante pasobra esey kiermen cu nan ta dunando back na e economia local.

Por ultimo el a indica cu e no ta di acuerdo cu loke e estudio ta bisa cu mayoria di e finanzas no ta realisa localmente. "Mi ta kere cu banconan ta preocupa cu e posibilidad di mal politica, pasobra en realidad si tin cuater mil cas cu ta vacation rentals y 60% tin un hipoteca, con e casnan ey ta paga nan hipoteca si nan tabata depende di entrada di e casnan," el a cuestiona.

Cybul a subraya cu den su opinion nan no a tuma hopi cas den consideracion y cu nan no ta tumando hechonan. Ademas di esaki, e no ta di acuerdo cu nan a compara Aruba cu paisnan cu no ta comparable den e estudio aki.

"Mi ta kere nan no a haci un bon trabao, e ta un opinion hopi personal, pero mi ta kere pa gobierno duna un compania un tarea asina importante y algo cu tanto local ta biba di dje, e no ta positivo," el a finalisa.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com

Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com

Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com

Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Upload Media Aruba

Afiliacion
Sociedad Interamerica
di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Tuma nos na serio...

Cu mitar Staten di biahe...?

Mas cu mitar di nos parlamento ta di biahe na Hulanda, supuestamente pa boga pa nos interesnan. Banda di e cuestionamento di e reunion bi-anual di e parlamentonan mes, si nan tin un efecto positivo pa e respectivo paisnan den Reino, awor ta bira tempo pa atende e asunto aki di representacion. Nos ta simplemente haci nos mes ridiculo na Hulanda cu e representacion hilarico aki. Pakico partidonan grandi di un pais grandi manera Hulanda ta limita participacion di e partidonan mas tanto posible, mientras Aruba, cu supuestamente no tin un huña pa rasca cualkier cos, ta subi avion cu un delegacion cu mayoria di e miembronan. Nan a kere cu ta vota ta bay vota aya? No cu nos sa. En todo caso, a causa aki un daño financiero innecesario pa caha di gobierno, algo cu no ta cuadra cu e pretension cu gobierno tin di ta atende nos asuntonan financiero responsablemente. Asina dificil ta pa limita e participacion na presidente y vice-presidente di Staten, un miembro pa cada partido y un miembro independiente, si tin mas independiente mester tira lot o nan ta yega na un acuerdo ken ta bay y ken ta keda? Ademas, ta necesario reuni cada seis luna, si di baina nos por mira algun desaroyo o avance den e lunanan ey? No ta posible pa reuni riba cierto topico na cualkier otro momento di aña, ora ta realmente necesario, usando e magnifico medionan digital disponible? O ta simplemente considera cu e posicion di parlamentario ta trece cune cu cierto privilegio den forma di biahe?

Despues di ta gasta placa innecesariamente, y pa mayor contradiccion, ta cuminza e debate na Hulanda cu e ponencia cu Aruba no ta desea e ley di supervision financiero, den forma di un ley di Reino, e famoso RAft. Hulanda no ta sorprende ningun hende cu e contesta cu sin ley di Reino pa supervision financiero no por regla e asunto di debe cu Aruba tin di casi mil miyon florin. Y Aruba no tin otro opcion cu regla e asunto aki na un manera adecua, ya cu e ruta pa yega na otro capital internacional tambe ta core via Hulanda, cu e aprobacion necesario di gobierno di Reino di prestamo fuera di Reino. Y den e caso particular aki Aruba ta para su so, pasobra e dos otro islanan ta cay caba bao di un ley di supervision di Reino, pues no tin nada di bay defende pa Aruba loke nan tin riba nan caba.

Pero kico ta realmente e argumentonan clave di banda di gobierno di Aruba cu un continuacion di e supervision financiero no ta necesario? Esey lo mester ta basa riba e pensamento cu, despues di e debacle financiero causa pa e gobierno anterior, di 2009 pa 2017, actualmente lo tin suficiente muestra y prueba di un maneho financiero hopi mihor, asina bon mes cu Hulanda mester tin tur confianza cu Aruba mes lo por termina e ruta di recuperacion y mehoracion. Den serio? Kico asina? Esnan cu ta lesa e rapportnan di e progreso cu ta haci, o no ta haci, den e colaboracion existente entre Hulanda y Aruba pa logra e reformanan cu ambos banda ta sostene, por sa cu Aruba ta bastante aleha ainda di e momento cu lo por maneha e pais responsablemente pa loke ta finanzas publico. Mientras na cada ocasion cu presenta ta bin maha tocante e abolicion di supervision financiero, ta purba hustifica e tantisimo fayonan mustrando riba e escasez di personal profesional cualifica pa haci hustamente e tareanan complica aki. Ta coincidencia cu cada vez cu gobierno riba su propio iniciativa mester presenta un proyecto di ley, nan no por cumpli cu nan propio deadline, manera a sucede awor atrobe cu e ley di cambio di BBO? Ta politica barata pa cada vez mustra riba e rival democrata cristian cu a caba di hundi e pais financieramente, loke ta berdad, pero mientras tanto ta abo t'ey pa goberna y resolve problema. Si e pretension ta cu Hulanda mester tuma nos na serio, ta importante pa cuminza tuma nos mes na serio promer cu tur cos.

Pa bolbe na e cumbre parlamentario dos vez pa aña: banda di haci esaki solamente un biaha so, mester cuminza bira mas critico cu e temanan cu ta trata. Nos por imagina cu mester tin espacio pa trata tema di comun interes, manera e seguridad di dato personal digitaliza, unda ta mihor pa haci esaki den henter Reino, a base di e mesun reglanan cu mester ta den linea cu reglamentacion den Union Europeo y internacional. Aki ta unda nos mester reconoce cu ta dificil pa teritorio chikito den Caribe riba nan mes bay atende y carga gasto di e proyectonan aki. Esaki no ta solamente un cuestion di acuerdo den Reino, sino cu na Aruba mes gobierno mester cambia e mentalidad den e aparato cu ta demasiado contra centralizacion di informacion, cu na su turno ta haci acceso na informacion pa e propio trabao gubernamental mas facil.

Sin embargo, nos ta mira cu cierto malestar cu e reunionnan di IPKO ta keda pega den un ritual di mahadera riba cierto tema, manera e asina yama 'deficit democratico' y e 'geschillenregeling' kitando espacio pa e temanan di berdadero importancia. Fuera di e politiconan mes ningun hende na e isla aki a perde un minuut di soño pa via di e supuesto 'conflicto' cu Hulanda aki. Atende e asuntonan cu ta concerni pueblo, no e cosnan aki.

Aviso pa calor excesivo

Tin un aviso pa calor excesivo cu lo ta valido te cu dia 6 di juni. Un gradiente di presion abao causa pa un disturbio den diferente nivel di atmosfera lo produci un biento zwak di direccionan varia. E caracteristica aki lo perdura pa algun dia te na ora e disturbio kita for di caribe.

E calor y humedad halto lo no baha mucho anochi cu temperatura bahando solamente te un minimo di 27/ 28 grado, esaki lo aumenta e peligro pa hendenan cu no por haya un luga adecua pa refresca nan curpa.

Calor excesivo ta e asesino di tempo nr. 1. Hende mester ta prepara pa e peliger cu calor excesivo ta ocasiona. Mucha chikito, hende grandi y hende cu ta malo di curason ta esunnan mas expone. Limita actividad pafo di cas pa oranan trempan di mainta of ora solo baha. Si bo tin un airco huzele of a lo menos habri bentana pa laga aire pasa i circula.

Anteriormente, DVG a informa pueblo di e fenomeno aki cual tambe ta conoci como un heatwave. Den e comunicado aki Departamento di Salud Publico ta conseha comunidad pa durante e dianan cu ta sigui pa bebe hopi awa por lo menos 2 liter pa dia, uza protector solar SPF 30 of mas, bisti bril di solo, pechi of sombre, paña di color cla preferibel di catuna of linen y evita bebida cayente y bebidanan cu ta contene cafeina of hopi sucu durante e oranan mas calor cu ta entre 11:00 di merdia pa 2:00 di atardi.

Lamentablemente diabierna mainta a drenta informe di un persona cu trahando riba trapi lo a bira malo y a sak den otro na un condominio den construction na Opal. Mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio. Na yegada di e patruya ya ambulance tabata na e sitio caba y tabata tratando di reanima e victima, kende lo a haya un ataca. Despues di varios intento sin resultado a stop y a pidi pa dokter presenta na e sitio.

Nos muchanan, enfermonan , empleadonan di construccion y nos hendenan grandi ta esunnan mas vulnerabel pa e calor aki. Ta hopi importante pa vigila nan constantemente y refresca nan curpa pa wanta e temperatura abao y hidrata nan cu suficiente likido pa evita un posibel heatstroke, cu ta un condicion hopi delicado caminda cu e curpa ta stop di soda. E temperatura di curpa ta sigui subi mas cu 40° grado Celsius y ta perhudica e centro di control cu ta regula e temperatura corporal den nos celebro.

Sintomanan di un heatstroke ta:
Temperatura corporal halto den corto tempo
Cara y cuero cora y seco
No ta soda mas
Curazon ta bati dura
Dolor di cabez
Mente ta bira confuso y por cay flow
Por cuminsa saca of haña diaree

Kico pa haci den caso di un Heatstroke ?
Busca asistencia medico mesora yama 911
Tene e persona trankil y den fresco
Los e pañanan na su curpa.
Fria e curpa cu un serbete/paña muha (cu awa friu of di cranchi)
Por pone ijs of icepack bou di brasa, na nek, lomba, riba stoma y/of memey di e pianan.
Si persona ta consciente lag'a bebe awa no mucho friu.

Na famianan di e fayecido nos ta extende nos mas sincero palabranan di condolencia.

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante forma di enfatiza loke nos kier bisa

Den nos edicion di e siman aki nos atencion ta bay na e formanan specifico y special di demostra enfasis den loke nos kier bisa. Den nos Papiamento nos conoce e forma no asina comun di haci esaki ripitiendo e palabra cu ta expresa loke nos kier indica. Asina nos por menciona un cantidad di palabra cu nos ta fortifica nan contenido ripitiendo nan, manera: pata pata, yen yen, rand rand, bashi bashi. Tur esakinan ta referi na e situacion di algo cu ta completamente yen, o manera den e ultimo menciona, completamente bashi.

Tin palabra cu conoce diferente significado, dependiendo di e contexto. Por ehempel, nos por usa 'pata pata' den diferente forma. E por significa cu algo ta yen te basha over, pero den otro sentido ta significa cu un persona ta hopi burachi mes.

Repiticion di palabra no ta incomun den otro idioma pero mas tanto no ta bay asina leu. Na Papiamento ta trata di algo amplio y permanente, loke no ta asina comun, segun nos conocimento limita. Tin otro idioma cu ta usa e repiticion di forma structural, esey ta e caso di e idioma materno di mayoria di persona na Indonesia, loke anteriormente tabata yama Malayo (Maleis na Hulandes). Esaki conoce e forma di repiticion pero pa indica plural. Pues 'sepatu sepatu' ta significa 'sapatonan'. Den e caso particular aki e palabra 'sepatu' ta un herencia di e influencia di Portugues den e epoca cu cierto di e islanan cu awe ta forma Indonesia, manera Java y Sumatra, tabata colonia Portugues.

Ehemplo di repiticion di forma mas incidental ta por ehemplo den Hulandes, unda un persona ta bisa: "Dat vind ik nou heel, heel erg". Tambe nos por scucha un persona di habla hispano bisa: " Estoy muy, muy decepcionado con su actitud". Pero e frecuencia cu cual ta usa un expresion asina ta hopi mas abao cu den nos Papiamento, unda nos ta usa esaki pa expresa gravedad di un caso, pero tambe pa expresa e fortaleza di un cierto color: blanco blanco, preto preto, cora cora, berde berde, etc. Ora nos puntra nos mes di unda e custumber aki ta bin, un exploracion cortico den e Criol di Guine Bissau ta mustra nos cu muy probablemente no tin un relacion ey, por lo menos no asina fuerte. Den e idioma ey, cu tin asina hopi similaridad cu Papiamento, no ta ripiti palabra, sino cu ta existi palabra specifico pa añadi na otro pa enfatiza. Por ehemplo, color blanco, 'branku', ta bira 'branku fandan' pa bisa loke nos ta yama 'blanco blanco'. Preto preto ta 'pretu finu hin'. Sin embargo, tin algun caso den cual ta usa repiticion manera 'piri-piri' cu ta un tipo di promente local. Tambe ta usa 'kinti-kinti' pa expresa algo di urgencia, por ehemplo den e expresion "Bu pudi bin gos-gos, kinti-kinti" (Bo por bin aworaki mes, cu urgencia). 'Gos' ta bin di 'agos' (agora) y kinti ta bin di 'quente' (cayente), ambos di Portugues. En todo caso e forma amplio di uso di repiticion nos no ta topa aki.

Un otro forma di duna enfasis na loke nos ta bisa nos a yega di trata caba den un edicion anterior, aunke bastante tempo pasa, pesey aki un resumen cortico. Esey ta e forma di añadi e palabra 'nan' na cierto termino. Por ehemplo, pa pone enfasis cu nos kier bisa 'aki', nos ta bisa 'akinan'. Lamentablemente e forma enfatiza aki a resulta di no ta suficiente y hopi hende awendia ta usa akinan como e forma original, sin enfasis, y a custumbra caba cu e conocido 'akinanan' como e forma nobo enfatiza. Realmente nos no mester ta di acuerdo cu esaki y nos ta usa den nos trabao 'aki' y 'akinan' den caso cu e ta necesario. Igualmente nos ta usa 'ey' y 'eynan' y no 'eynanan'... A proposito, ya cu nos tabata elabora riba posible origen di cierto caracteristica di nos idioma den e idioma crioyo di Guine Bissau (y Cabo Verde), den e Criol ey e 'nan' ta conoci tambe pa enfatiza algo, pero no ta conoci como forma pa indica plural, loke den Papiamento ta algo crucial. Nos no sa ainda con nos a yega na e forma di plural aki, y ta keda pendiente di un persona cu si tin e informacion ey.

Minister di Salud Publico, Dangui Oduber:

Cu e decreto ministerial firma, programa di scol saludabel ta cuminsa un era nobo

Diaranson atardi Minister Oduber tabata na Hyatt Place caminda a tuma luga e firmamento di un decreto ministerial entre Ministerio di Salud Publico, Ministerio di Enseñansa y Ministerio di Asuntonan Social. Di e manera aki a oficialmente institui e "stuurgroep" nacional di Scol Saludabel.

E programa di Scol Saludabel ta forma parti di e Plan Nacional di prevencion di malesanan no transmisibel. Minister Oduber a splica cu e plan aki ta un plan integral cu a cuminsa na aña 2020 pero a para door di e pandemia. Pero manera cu pandemia a pasa e plan nacional di prevencion a cuminsa continua mas lihe posibel.

Tres ministerio ta uni pa duna sosten financiero na un programa cu ta enfoca den crea un estilo di bida saludabel y haci esaki pa implementa como rutina pa alumnonan y scolnan aki na Aruba.

Den e programa Scol Saludabel no solamente ta enfoca riba salud fisico pero tambe riba salud mental, movecion y bienestar total di e muchanan. Mas salud un mucha ta, mas productivo e ta den bida.

Otro programa cu semper tin e sosten di Minister Oduber ta e programa di JUMP18 cu ta wordo dirigi pa dr. Busari.

Minister Oduber ta kere firmemente den campañanan y programanan di prevencion. Prevencion ta e yabi pa tin un fondo di AZV cu ta keda sostenibel den futuro y pa haci esaki posibel nos mester cuminsa na nos muchanan. Actualmente tin 10 scol cu ta participando den e programa pero e meta ta pa tur scol basico y den futuro scolnan secundario tambe participa.

Minister Oduber a gradici y desea tur e departamentonan cu ta bay participa den e proyecto hopi exito. E mandatario a gradici su coleganan Minister Endy Croes y Minister Rocco Tjon pa nan sosten.

Un danki na departamento di salud publico /Jeugd Gezondheids Zorg, departamento di asuntonan social, SKOA, SPCOA, IPA, DPS y GSA pa nan participacion na un manera hopi activo. Ban nos tur hunto haci e proyecto aki uno sumamente exitoso pa nos muchanan. Un pabien na e stuurgroep di Scol Saludabel cu a keda institui.

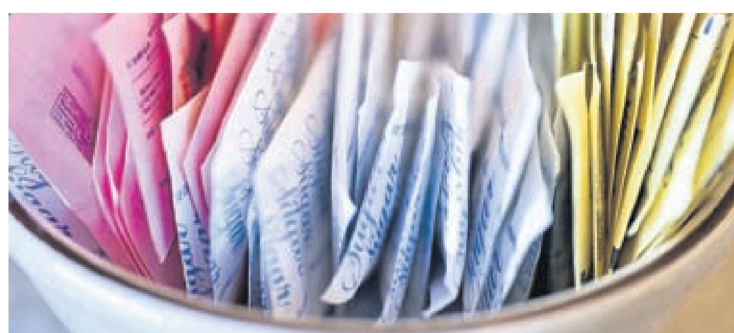
Minister Oduber ta sigur cu den futuro Aruba lo bay logra tin un comunidad mas saludabel y mas participativo cu sigur lo contribui na un desa-

Substancia kimico descubri den un "endulzante ampliamente usa" ta daña DNA humano

(KomoNews)—Substancia kimico cual ta forma ora hende digeri un tipo di "endulzante ampliamente usa" ta "genotoxico." Den otro palabra, e ta daña DNA humano, segun un estudio nobo.

Ta sospecha cu e mesun substancia kimico aki por ser haya den e endulzante mes den cantidadnan chikito y investigadonan ta argumenta cu "e descubrimento ta causa pregunta tocante con e dulsura por contribui na problema di salud."

North Carolina State University a comparti e resultadonan di su estudio nobo den un comunicado di prensa. E ta menciona "sucralose," cual ta e endulzante artificial mas ampliamente usa na Merca, como e "problema".

Trabou anterior di e ekipo di investigacion di e estudio nobo "a establece cu tin varios composicionnan di vet cu por disolve cu ta forma den stoma despues cu consumi sucralose," segun comunicado di prensa di NC State, y ta añadi cu "un di e composicionnan aki ta sucralose-6-acetate."

"Nos tambe a haya cu tin cantidadnan tiki di sucralose-6-acetate den sucralose cual ta disponibel den mercado, hasta prome cu e wordo consumi y metabolisa," segun Susan Schiffman, autor corespondiente di e estudio y profesor adhunto den departamento combina di ingenieria biomedico na North Carolina State University y University of North Carolina na Chapel Hill

Segun NC State, investigadonan den e estudio a conduci un serie di experimentonan caminda nan a expone celulanan di humano saludabel na sucralose-6-acetate y nan a monitor pa algun "señal di genotoxicidad."

Schiffman ta bisa cu "den resumen," e ekipo di investigacion "a haya cu sucralose-6-acetate ta genotoxico y cu e ta desintegra efectivamente DNA den celulanan cu a wordo expone na e substancia."

Den e estudio, segun e comunicado di prensa, nan tambe a expone tehidonan di stoma humano na sucralose-6-acetate. "Ora nos a expone sucralose y sucralose-6-acetate na tehido epitelial di stoma nos a haya cu ambos kimiconan ta causa 'leak den stoma'," segun Schiffman.

Organisacion Mundial di Salu (WHO) a publica un serie nobo di guia na comienso di mei caminda nan ta pidi hende pa no uza endulzante cu no ta sucu (NSS) "pa controla peso of pa reduci e risico di enfermedadnan no comunicado (NCDs)."

WHO ta menciona sucralose como un di e NSS comun den nan publicacion di guianan nobo.

E Administracion di Cuminda y Droga na Merca (FDA) a aproba e uzo di sucralose den 15 categoria di cuminda na 1998 y despues, un aña despues, a aproba e endulzante artificial como un endulzante pa uso general.

Segun The Washington Post, sucralose ta wordo bendi bou di varios nombernan di marca, incluyendo Splenda, Cukren, Zerocal, Nevella, Canderel Yellow y SucraPlus.

MFK ta haci yamado pa asistencia Hulandes den kita sancion contra Venezuela

(CuraçaoChronicle) - Miembro di Parlamento pa partido MFK Amerigo Thodé a apela na Hulanda diahuebs pa brinda asistencia den alivia y ultimamente kita e sancionnan economico poni contra Venezuela.

Thodé a haci e peticion aki durante e apertura di un reunion di 5 dia di e delegacion di parlamentonan di Hulanda, Corsou, Aruba y Sint Maarten, e reunion asina yama IPKO cu ta ser organisa na Den Haag. Thodé su funcion ta president di e comite cu ta encarga cu e relacionnan di Reino di e parlamento Curasoleño.

Den comienso di april, Corsou a habri su fronteranan aereo y maritimo cu Venezuela pa prome biaha den 4 aña. E dos paisnan cu solamente 75 kilometer di distancia, tin un tradicion di siglonan largo. Sinembargo pa causa di e sancionnan imponi pa e Union Europeo riba Venezuela den aña 2019 pa causa di e crisis humanitario, social y politico a haci e trafico di productonan sumamente dificil.

Varios pais den e Union Europeo incluyendo Hulanda, ta nenga di reconoce e president Nicolas Maduro como e president pa causa di eleccion fraudulento.

Thodé a señala na Den Haag cu mientras Merca tambe a impone sancion riba Venezuela, e ta sigui haci negoshi cu e pais, partiularmente den sector di petroleo. Awo e ta pidi sosten di Hulanda, cual ta responsabel pa politica di exterior pa henter Reino facilita e relacion di negoshi cu Venezuela.

“Si bo por asisti nos inmediatamente, nos ta pidi pa bo no stroba nos esfuersonan,” Thodé a declara. Desde e reapertura den comienso di april, botonan Venezolano cargando fruta y berdura ta yegando waf di Corsou. Thodé ta enfatisa cu e aumento di relacion di negoshi cu Venezuela ta vital pa e crecemento economico di corsou.

Corsou:

Parlamentario Yung ta urgi Minister Cijntje adresa e situacion na DAMEN prome cu esaki empeora

(CuraçaoChronicle) - “Pa mas di 2 luna y mey, parlamento ta wardando pa un respuesta di e Minister di Economia, Mr. Ruisandro Cijntje, pa provee un follow-up di e reunion cu a tuma luga dia 14 di maart, unda a trata e situacion preocupante na DAMEN,” segun parlamentario pa MFK Ramon Yung a bisa den un carta dirigi na e minister.

Minister Ruisandro Cijntje a haci peticion pa ricibi mas tempo for di parlamento, mientras tanto a pasa ma di 2 luna y mey sin cu e minister a bolbe parlamento pa contesta e preguntanan cu a trece dilanti den e sesion inicial.

Aña pasa, DAMEN a ofrece retiro boluntario na mas o menos 78 empleado, sinembargo recientemente a publica avisonan den corant unda ta busca empleadonan nobo y individuonan interesa den drenta Bedrijfschool.

Actualmente, DAMEN ta den proceso di negociacion di un acuerdo di labor colectivo cue union
PWC pa un periodo di 3 aña. Sinembargo, segun informacion cu e parlamentario a provee, e negociacionnan a yega un impasse y DAMEN a menasa cu tuma accion legal.

E parlamentario ta spera cu Minister Cijntje lo compronde e respet necesario pa parlamento y lo provee e contestanan na e varios preguntanan sin contesta. Yung ta preocupa tambe cu e situacion na DAMEN, mirando cu e rumornan persistente ta cu e situacion financiero ta permanece delica, y e compania doño di DAMEN a indica cu DAMEN Curaçao lo mester depende di su propio recursonan edn aña 2023 y lo enfrenta perdidanan financiero.

Tambe tin indicacion cla cu pa por salba e varadero, e empleadonan lo mester haci sacrificio sino e resultado e aña aki no lo ta positivo y esaki lo resulta den un resultado negativo cu por pone den peliger e futuro di e varadero.

Pa e motibonan aki ta crucial pa Minister Cijntje duna parlamento e contesta na e serie di preguntanan cu el a ricibi durante e sesion inicial pa asina parlamento por tin un bista comprensivo y cla di e situacion na DAMEN.

Ademas, parlamento kier tin un bista mas amplio di e contract cu a firma cu DAMEN, mirando cu te ainda tin falta di claridad y transparencia tocante su contenidonan. Esaki ta stroba parlamento su habilidad di tin acceso na e informacion necesario pa sigura cu DAMEN ta cumpliendo cu su trabao manera ta stipula den e acuerdo.

Drag queens pa lidera paradanan di boto na Utrecht Pride den protesta contra violencia anti-LBTQIA+

(NLTimes)—Un boto cu drag queens ta bay lidera e paradanan di boto di Utrecht Pride diasabra como un declaracion contra algun accion di violencia dirigi na comunidad LGBTQIA+ den e luna nan reciente. “Nos ta kere cu mas visibilidad ta promove aceptacion,” Robbert Kalff, fundado y presidente di Utrecht Pride, a bisa RTL Nieuws.

E grupo di interes pa drag queens, Pink Promiss, ta bay ta e prome boto den e paradanan. Segun Kalff, e organisacion tabata duda pa participa den e evento. “Den e momentonan aki nan no ta sinti nan completamente sigur, pues tabatin un duda inicial si nan kier a baha di boto. Pero nos a bisa: haci’e. Es mas, bay prome.”

Esaki ta un declaracion contra algun accion di violencia dirigi na e comunidad na april, Kalff a bisa. El a referi na un atake na personal di un bar di drag den Groningen, un atake na boluntarionan di COC Eindhoven, y demostrantenan quo ta stroba un evento unda drag queens ta lesa na muchanan na Rotterdam.

“Drag queens ta un parti esencial di e skina queer. Nan ta bira mas visibel, asina tambe nos ta mira mas resistencia. Pa laga nan ta e prome boto, nos kier bisa: bo por bisti kico bo kier,” Kalff a bisa RTL.

El a subraya cu e organisacion no tin indicacionnan concreto cu algo lo sosode na Utrecht Pride. “Pero bo mester ta alerta. Nos a analisa e escenario nan cu tur autoridadnan, incluyendo polis y e municipio.” E accionnan reciente a demostra “cu tur cos cu no ta cis-hetero ta stimula resistencia ainda den hopi hende,” Kalff a bisa.

E weekend aki ta tuma luga e di cinco edicion di Utrecht Pride. Mas di 50 organisacion ta bay participa den e paradanan di boto, incluyendo Universidad di Utrecht y HU University of Applied Sciences, sindicato FNV y NS Trainbow a bisa. “Tur sorto di hende ta bay. Nos criterio ta: mientrastanto bo ta orienta riba LGBTQI.”

Energia renobabel a subi pa 15% na Hulanda den 2022; Mita caminda pa meta

(NLTimes)—Participacion di energia renobabel den consumo total di energia di Hulanda a subi pa15% aña pasa, compara cu 13% na 2021. Parti di e aumento tabata debi na un consumo di energia mas abou den total, Oficina di Estadistica Hulandes (CBS) a reporta diasabra. Esaki ta trece Hulanda na mita caminda pa su meta pa genera al menos 27% di su consumo total di energia cu fuentenan renobabel pa 2030.

Consumo di energia renobabel a monta te 277 petajoule na 2022, 6% mas cu un aña prome. Consumo final total di energia for di tur fuentenan tabata 1.850 PJ, mas cu 7% mas abou cu aña prome y e porcentahe mas abou desde 1990. “Parcialmente debi na e disminucion di consumo total, e parti di energia renobabel a subi,” CBS a bisa.

Consumo di energia solar a crece cu 45% pa 62 PJ aña pasa, primordialmente debi na e instalacion di mas panel solar. Capacidad di panel solar instala total a crece cu 28% compara cu un aña prome. Aña pasa tambe tabatin hopi solo tambe, cual a trece mas produccion di energia for di e panelnan solar instala.

Consumo di energia di biento a subi cu 13% pa 78 PJ aña pasa. Consumo di tera di energia di biento a crece cu 25% pa 47 PJ. Capacidad total di turbina di biento a crece cu 14% compara cu 2021.

Consumo di biomasa final bruto a disminui cu 15% aña pasa compara cu aña prome. Un cuarto menos di biomasa a ser kima conhunto cu otro combustibel na stacionnan di energia aña pasa. Criterionan mas estricto di sostenibilidad pa biomasa tambe a drenta na vigor na mita di 2021. Si biomasa no satisface e criterionan aki, e no ta ser conta como un fuente renobabel.

A pesar di e disminucion, biomasa ainda ta forma e parti mas grandi di energia renobabel di Hulanda cu 40%.

Tienda Hulandes Action ta stop cahero di zelf-scan despues cu hortamento a subi

(NLTimes)—Cadena di supermercado Action a cuminsa kita e cahero di zelf-scan na algun sucursal. Empleadonan a bisa RTL Nieuws cu e tienda a tuma e decision aki debi na hortamento cu a subi, pero un vocero di e oficina central di Action a bisa cu esaki no ta e “completamente” e motibo.

Den e simannan recien, e cahero di zelf-scan a disparce for di sucursalnan di Action na Den Haag, Lelystad, Amsterdam, Purmerend, y Hoofddorp, entre otro. Un cliente di Action na Zeedijk na Hilversum a bisa RTL: “Mi a puntra un empleado pakico esaki tabata asina, y mi a haya e respuesta cu a tuma e decision pasobra tin hopi hortamento. Pues mi a mester bay para back den rij.”

Un vocero di Action a confirma na locutor cu nan a kita e cahero di zelf-scan, cual e cadena a cuminsa usa desde 2019, for di algun tienda. “Nos semper ta mira con nos por mehora e experencia di cliente. E cahero di zelf-scan ta relativamente nobo, specialmente pa Action. Nos, y nos clientenan, ainda mester siña di esaki, y pa medio di testmento, nos ta siña kico ta e manera miho,” e vocero a bisa.

Hortamento a subi desde cu a introduci e cahero di zelf-scan, pero segun e vocero di Action, esaki no ta “completamente” e motibo pa kita e cahero.

Incidentenan di hortamento a subi cu 30% na 2022, segun cifranan recien di polis. Polis no a investiga specificamente hortamento via cahero di zelf-scan, pero expertonan den sector di benta a conecta e aumento directamente na esaki. Ta relativamente facil pa scan producto mientras bo ta sali for di e tienda.

NOS tambe a raporta recien cu empleadonan hoben di supermercado ta sinti nan mes insigur ora nan ta traha na e cahero di zelf-scan. Nan ta raporta cu clientenan ta tira productonan na nan, papia malo cu nan y hasta menasa nan ora nan pidi pa controla cliente su macutu.

A asesina fiscal na Ecuador después di participa den un huicio pa asesinato

(NTN24) - Un asesinato di un fiscal ta pone Ecuador di luto, e hecho a sucede despues di a conclui un audiencia di huicio contra dos persona procesa pa asesinato.

Fiscalia General di Ecuador diahuebs ultimo a confirma e asesinato di e fiscal Leonardo Palacios na ciudad di Duran cerca di Guayaquil, un di e zona mas asota pa e crimen na e pais.

"Ta confirma e morto di e agente fiscal Leonardo Palacios despues di un atake cometi awe den su contra na Duran. Personal di Fiscalia y Polis ta buscando pruebanan den escena di crimen," Fiscalia a informa mediante un comunicado.

Di acuerdo cu e prome rapportnan, a asesina e fiscal cu tironan ora tabata stuur su auto despues cu a conclui un audiencia di huicio contra dos persona procesa pa asesinato. Autoridadnan a informa cu na e luga di e hechonan a haya mas di 40 muestra di bala.

E asesinato di Palacios a sucede e mesun dia cu fiscal general di Estado, Diana Salazar a denuncia menasanan di morto contra e y su yiu a traves di un video manda na su telefon personal. E video den cual seis persona ta aparece arma cu fusil y bisti cu paña preto tabata publica riba rednan social.
Bale la pena menciona cu Ecuador ta enfrenta un aumento di violencia criminal y narcotrafico, cu un tasa di homicidio di 25 pa cada 100.000 habitante. Na 2022, dos fiscal y un hues tambe haya tironan y a muri na diferente parti di e pais.

Autoridadnan Mexicano a haya 45 saco cu restonan humano

(NTN24) - Fiscalia di Jalisco a haya 45 saco cu restonan humano na "El Mirador del Bosque" na ciudad di Zapopan, como parti di trabounan di localisacion di shete hoben desaparecido cu tabata traha den un call center na ciudad Mexicano.

E specialistanan di Instituto Jalisciense di Ciencia Forensico cu ta sigui labora den tereno complica cu ayudo di un helicopter a reporta e hallazgo. Sinembargo, no por a precisa cu ta trata di e shete trahado desaparecido.

E desaparecidonan ta identifica como e rumannan Itzel Abigail, Carlos David Benjamin, Arturo, Jesus Alfredo,Mayra Karina y Jorge Miguel asina como tambe otro persona cu te ainda no tin informacion di ken e ta.

Di su parti, e investigacion ta destaca cu den e saconan a saca restonan humano tanto di hende homber como di hende muhe. Te ayera, servicio forensico tabata colaborando den e procesamento di escena y den traslado di e curpanan hasta nan instalacionnan pa determina e number di personanan sin bida y e causanan di nan morto, ademas di nan identificacion personal.

Trabounan ceramento di e area a cuminsa for di diamars ultimo 30 di mei ora a haya un saco di plastic preto cu restonan humano.
No obstante, debi na dificultad den e zona y falta di luz natural e proceso a stop y a cuminsa back diaranson ultimo, debi na esey, Fiscalia di Jalisco a aclaria cu "e operativo ta bay continua tanten lo saca tur e saconan den nan totalidad."

E luga na unda autoridadnan ta traha ta na caya Sendero de los Fresnos, zona den cual tambe a yega bomberonan cu ta utilisa ekiponan cu waya pa baha hasta 40 meter di profundidad pa recupera e saconan.

Colombia: Petro a kita su hefe di Gobierno y embahador di Venezuela despues di scandal

(EFE) - Presidente Colombiano Gustavo Petro, ayera diabierna a anuncia e retiro di su hefe di Gabinete, Laura Sarabia, y di embahador na Venezuela, Armando Benedetti, cu ta involucra den un scandal di tapgesprek y posibel abuso di poder.

"Mientras ta haci investigacion, mi funcionario stima y e embahador ta retira di Gobierno pa cu desde e poder cu nan funcion ta implica no por tin desconfiansa," Petro a manifesta den un ceremonia di promocion militar na Bogota.

E supuesto hortamento di un tas cu placa cash den Sarabia su cas cometi supuestamente pa Marelbys Meza, un muhe cu a traha pe como baby sitter, ta e causa di un serie di actuacionnan iregular cu tin Sarabia instabil den Gobierno y cu te ayera tabata e man drechi di Petro.

Sarabia a yama Benedetti pa pidi colaboracion den e situacion aki, na unda a bira conoci cu e embahador a biaha cu Meza pa Venezuela pa asina ey no haci publico loke a pasa, pero despues e scandal nacional a explota ora tabatin un investigacion clandestino den cual a somete e ex-baby sitter na un prueba di poligraaf na Casa de Nariño.

Debi na e situacion aki, a cuminsa e diferencianan entre funcionarionan di Gobierno, ya cu un di nan tabata acusa e otro di leak informacion na prensa tocante e proceso y e investigacion iregular den cual a sigura cu Marelbys Meza tabata pertenece na e organisacion criminal Clan del Golfo, algo pa hustifica e tapgesprek, segun e fiscal general Rodrigo Barbosa a informa.

E scandal aki ta produci na momento cu Gobierno di Petro ta bibando oranan di halto y baho, cu problemanan den diferente frente.

Di un banda, su reformanan social a stop na Congreso y coalicion di Gobierno a haya sa cu congresistanan di partido Alianza Verde a presenta un proposicion pa "warda den lachi" e reforma polemico di salud.

Republica Dominicana: Presidente di RD y Guyana ta bay traha pa logra stabilidad politico na Haiti

DiarioLibre) - E presidente di Republica Dominicana, Luis Abinader, y e presidente di e Republica Corporativo di Guyana, Mohamed Irfaan Ali, a compromete nan mes diabierna pa logra stabilidad politico na Haiti.

E hefenan di Estado a coincidi cu e pais tabata un miembro importante di e famia di nacionnan di Caribe.
Como consecuenica, nan a tuma cu aprobacion e establecimento di e Grupo di Persona Eminente di Caricom tocante Haiti, cu ta bay conta cu e apoyo di un ekipo tecnico.

Di otro banda, e mandatarionan a emiti un declaracion conhunto den cual nan a destaca e acionnan pa mehora e relacionnan bilateral entre e dos paisnan.

Ademas, nan a expresa nan compromiso pa busca un miho colaboracion, particularmente den e areanan di energia, agricultura, turismo, comercio, TIC, infrastructura y industria.

Den e sentido aki, nan a elogia e establecimento di un embahada Dominicano na Georgetown, inaugura diahuebs ultimo y e acreditacion di un embahador residente pa facilita e cooperacion y oportunidadnan.

Durante e bishita oficial di Abinader na e Republica Corporativo di Guyana a firma tres acuerdo bilateral den materia di consulta politica, servicionnan aereo y cooperacion energetico.

Ademas, ambos presidente a acorda establece un grupo di trabao di nivel halto pa avansa y supervisa e diferente areanan identifica pa cooperacion.

Presidente Ali a compromete su mes na realisa un bishita mutuo na Repubĺcia Dominicana pa final di juni 2023.

Venezuela: Na Latino America y Caribe nan no kier migrantenan Venezolano

(ElNacional) - Un rapport di e Banco Interamericano di Desaroyo (BID) y e Programa di Nacionnan Uni pa Desaroyo (PNUD) ta duna cuenta cu 62% di e poblacion di Latino America y Caribe no ta di acuerdo cu ricibi migrantenan Venezolano. E datonan ta bini di un elaboracion propio basa riba data di Latinobarometro 2020 y encuestanan di Gallup di 2016 y 2019.

E poblacion di Peru (81%) y Ecuador (80%) ta esun cu ta manifesta un rechaso mas halto na e yegada di migrantenan Venezolano. Colombia, e pais cu mas ta ricibi migracion Venezolano, tambe a manifesta un rechaso halto (79%): "E predisposicion di e Colombianonan pa ricibi personanan migrante en general ta abao, pero e data ta revela cu e ta mas abao pa e migracion Venezolano."

Den e ultimo añanan, Latino America y Caribe a acoge mas di 80% di e Venezolanonan cu a bay for di Venezuela, cu ta suma alrededor di 6.8 miyon di persona, te cu augustus di 2022.

"Un mundo miho pa e poblacion migrante na Latino America y Caribe," manera e rapport ta titula, ta señala cu e region a pasa di hospeda

shete miyon di persona migrante na 1990 na tin un poblacion migrante di 15 miyon na 2020. "E crisis migratorio masivo na Venezuela, cu ta constitui e exodo mas significativo di e ultimo 50 aña den e hemisferio occidental a crea un di e dispersion mas desafiante di mundo mirando su intensidad den un periodo cortico. Alrededor di 6.8 miyon di persona Venezolano a laga nan pais te cu augustus di 2022," e rapport ta indica.

E migracion ta impulsa e productividad, ta stimula innovacion y ta genera sociedadnan mas diverso, fluho repentino ta ocaciona presion cu ta afecta pobresa, desaroyo y dinamica demografico. Tambe a intensifica xenofobia.

E rapport ta detaya algun experimento pa purba di cambia positivamente e actitud cu e poblacion local tin ariba migracion. E intervencionnan a wordo relaisa na Peru, Ecuador, Colombia, Mexico, Chile, Trinidad y Tobago, Republica Dominicana, Costa Rica y Barbados.

Venezuela: Un tercera parti di e poblacion Venezolano no ta smile pa falta di un of mas djente

(ElNacional) - Luis Alonso Calatrava, dentista y decan fundador di e facultad di odontologia di e Universidad di Santa Maria, a revela cu un tercera parti di e poblacion Venezolano no ta smile of ta tapa nan boca ora di hari pa falta di un of mas djente

E experto, cu a describi e estado di salud di boca na e pais manera catastrofico, a adverti cu e problemanan di caries a aumenta 77% di 1990 pa 2017, mientras cu e problemanan di carni di djente a aumenta 115% y perdida di djente 157%.

Den un entrevista cu e periodista Roman Lozinski pa e

Circuito Exitos, Calatrava a destaca cu na
Venezuela no ta existi politicanan di parti di Estado pa cuida e salud di boca a pesar cu nan a descubri un vinculo entre enfermedadnan di carni di djente y otro condicionnan medico manera diabetes, alzheimer y enfermedadnan cardiaco.

El a señala cu ta necesario pa e Estado cuminsa realisa campañanan preventivo, specialmente entre e poblacion di recurso abao, ya cu problemanan di salud di boca ta prevenible.

"E expectativa di bida na mundo ta aumenta y ta spera cu sea ta cu e calidad di bida y cu djente, na Venezuela por mira un poblacion di adulto mayor sin djente. Solamente alrededor di 5% di e poblacion tin acceso na servicionan mas costoso manera diseño di sonrisa," el a agrega.

Calatrava a splica cu e tipo di problemanan aki tambe tin un gran impacto riba e salud emocional di e Venezolanonan.

E dentista a señala cu segun un estudio realisa pa e ex-

perto Mariana Villaroel, na 2019 a diagnostica seis caso di cancer di garganta pa siman y den e prome mita di 2023 ya tin mas di 100 caso di cancer di boca.

Mirando e panorama aki, el a alerta e poblacion cu heridanan di boca cu no ta cura despues di 15 dia mester wordo controla pa un specialista pasobra nan por ta pre-maligno.

E prome dia di 'Periodista pa un dia' tabata exitoso

"Loke cu Gobierno kier ta pa nos muchanan ta mas envolvi cu gobernacion y scucha mas di nos muchanan y pa nos muchanan tambe scucha mas di Gobierno"

Ministerio di Asuntonan General a cuminsa cu e Proyecto 'Periodista pa un Dia' 2023. Esaki ta un proyecto importante pa stimula nos muchanan pa un posibel profesion den periodismo. Cada diabierna pa e luna di juni, lo scoge muchanan cu registra y invita nan bira 'Periodista pa un Dia' y haya e oportunidad pa haci nan preguntanan na Prome Minister di nos pais.

Prome Minsiter Evelyn Wever-Croes diabierna atardi a ricibi 5 mucha di scol basico pa asina duna nan e oportunidad pa ta Periodista pa un Dia den sala di prensa di Gobierno di Aruba. 3'or di atardi, e hobennan Jeneady, Rovanne, Eslan, Sarah y Raimy a yega Bestuurskantoor cu yen di entusiasmo pa conoce y haci nan pregunta na Prome Minister.

Den e sala di Conferencia di Prensa di Gobierno di Aruba, señor Andrew Vrolijk, di TeleAruba a splica e muchanan kico ta periodismo. Andrew ta un hoben di 34 aña kende cu apenas 16 aña y ainda bayendo scol ya a cuminsa traha den e mundo di periodismo, encurasha pa su tata, e conocido Leo Vrolijk.

El a cuminsa traduci noticia di deporte di otro idioma pa Papiamento. Awe Andrew ta e presentador di noticia completo. Un trabou segun Andrew, cu mester hopi disciplina, amor y dedicacion. E conseho cu Andrew a duna e muchanan ta: Kere den nan mes den tur loke nan ta haci. Andrew a kere den su mes semper for di hoben y a cumpli su soño. Ora bo kere den algo, no worry cu opinion di ningun hende cu kier desvia bo di bo soño pero kere den bo mes.

Sandra Croes, presentadora den Conferencia di Prensa di Gobierno di Aruba a conta un tiki di su trabou den Conferencia di Prensa y a encurasha e muchanan pa semper sigui nan soño si esaki ta den e ramo di periodismo y semper trece e berdad padilanti pa asina contribui na un Aruba bon informa pa haci nos mas fuerte.

Prome cu a pasa pa e sala di conferencia, e muchanan a bishita Prome Minister den sala di Conseho di Minister na unda nan a wordo splica di e desicionnan importante pa Aruba cu ta sali for di e reunionnan di Conseho di Minister.

Pa clausura e prome dia di 'Periodista pa un Dia' a tuma luga e Conferencia Live. Esaki a wordo pasa na TeleAruba y riba pagina di Facebook di Gabinete Wever Croes 2. E muchanan a haya oportunidad pa haci nan preguntanan na Prome Minister. Un total di 15 pregunta cu tawata varia den bida personal, estudio, trabou y hobby di Prome Minister. Prome Minister a haya cada pregunta hopi interesante y a contesta tur. Cada mucha a sinti contento y satisfecho cu nan pregunta a wordo contesta.

Na final, Prome Minister a laga un mensahe hopi bunita atras pa nos muchanan: "Ta algo bunita y importante pa nos muchanan conoce con Gobierno ta funciona, con e sala unda tur siman tin conferencia di prensa ta funciona. Un di nos muchanan un dia lo haya interes pa bira minister of periodista. Loke cu Gobierno kier ta pa nos muchanan ta mas envolvi cu gobernacion y scucha mas di nos muchanan y pa nos muchanan tambe scucha mas di Gobierno. Pasobra na final di dia, e desicionnan cu nos tuma awe ta na nan bienestar y ta nos muchanan mester bay carga den futuro".

Prome Minister ta gradici tur esnan cu a haci 'Periodista pa un Dia' posibel y un exito. Danki tambe na señor Andrew Vrolijk pa su tempo pa splica nos muchanan mas di e trabou aki. Danki na e mayornan pa permiti nan yiunan participa y danki special na nos muchanan cu a participa.

Ainda tin oportunidad pa esnan cu ta interesa pa aplica pa participa na e proyecto 'Periodista pa un Dia'.

Cu ayudo di mayor of representante, por bay na e link: https://forms.office.com/r/kXrNkVcebg of scan e QR code riba pagina di Facebook Gabinete Wever-Croes pa yena nan informacion y preguntanan cu nan ta haya interesante pa puntra Prome Minister. E alumnonan cu a wordo selecta lo ricibi un e-mail di confirmacion.

Kozlov Dance Academy pa presenta nan 'Student Showcase'

Carchi ya ta disponibel

Studiantenan di Kozlov Dance Academy lo bay presenta e 'Student Showcase' cu lo tuma luga na Cas Di Cultura riba diasabra 24 di juni pa 7:00pm y diadomingo 25 di Juni pa 3:00pm.

E presentacion lo encera e studiantenan den varios baile di ballet clasico, jazz y baile folklorico. E studiantenan ta practicando desde januari unda cu varios bailado cu hoofdrol ta atende les 5 biaha pa siman. Nan ta sumamente contento pa trece dilanti nan progreso na comunidad den forma di ballet clasico cu calidad tecnico y artistico.

E highlight di e show lo ta un di e ballet nan mas conoci, esta e ballet, Paquita. Trahe y escena pa Paquita a wordo diseña specialmente pa e produccion den tayer di Bolshoi Ballet na Moscow.

Carchi ta obtenibel pa 35,- florin na Kozlov Dance Academy (Vondellan 19- D), Van Dorp Bookstore (Dakota) y Cas di Cultura. Nan di 10 temporada di les lo cuminsa dia 28 di augustus y lo ta pa edad di 4 aña bay ariba. Pa mas informacion di nos programa y lesnan por bishita nos pagina web www.kozlovdance.com, por like nos riba Facebook/Instagram of por yama na 564-2670.

Papiamento 20 aña como idioma oficial di Aruba

Dia 21 di mei 2023 ta net 20 aña pasa cu Parlamento a aproba e ley cu a haci Papiamento bira idioma oficial di Aruba. E ley aki yama Landsverordening officiële talen. Pa medio di e ley aki Papiamento y Hulandes a bira idiomanan oficial di Aruba banda di otro.

Meta di e ley
Den e Memorie van Toelichting (MvT) di e ley, ta splica cu e meta di e ley aki ta pa fiha formalmente cu Papiamento y Hulandes ta e idiomanan oficial di Aruba. E MvT ta sigui splica cu kier pone enfasis cu e dos idiomanan aki ta igual, cu e mesun balor. Cu e ley aki kier logra haya experiencia tambe cu uzo di Papiamento den sector di gobernacion y den sector huridico. E ley ta habri e posibilidad pa un ciudadano pidi traduccion di un documento di gobierno na Papiamento, si e ciudadano ta un interesado (belanghebbende). Esaki lo por stimula departamentonan di gobierno pa skirbi documento di biaha na Papiamento.

Motibo di e ley
Di basta tempo caba, pero sigur desde Status Aparte, e deseo a crece pa por uza Papiamento manera un idioma cu tin e mesun balor cu Hulandes, den tur area di comunidad, tanto papia como skirbi. Hende a bira mas consciente di e propio identidad cultural y e importancia di idioma den e proceso aki. Esaki tambe ta wordo splica den e Memorie van Toelichting di e ley.

Papiamento den enseñansa
Te den siglo 20 ainda Hulandes tabata e unico idioma di instruccion na mayoria scol di e islanan ABC. Desde siglo 19 caba varios persona prominente a indica cu esey no ta e miho forma di instruccion pa enseñansa. E mal dominio di Hulandes cerca e alumnonan tabatin su efecto riba e otro vaknan tambe, no solamente riba e vak Hulandes.

E problemanan menciona ta valido den enseñansa te dia di awe. Maske cu 80% ta papia Papiamento na cas (Pilot Census October 2019), Papiamento no a haya un rol mas importante como idioma di instruccion den enseñansa, cu excepcion di e dos scolnan piloto di Proyecto Scol Multilingual. Te ainda mayoria di e alumnonan na Aruba ta alfabetisa (siña lesa y skirbi) na Hulandes, mientras cu esaki ta un idioma straño pa nan. Di otro banda Aruba tin un sistema di enseñansa Hulandes y pa esnan cu kier sigui studia, e balor di e diplomanan ta hopi importante.

E pregunta ta: Con bo por percura pa e alumnonan tin un bon fundeshi den nan idioma materno y na mes momento haya tur e hermentnan pa por sigui studia? Con bo por percura pa un liña continuo for di kleuterschool te cu enseñansa superior pa loke ta trata idioma? Den e añanan cu a pasa, hopi investigacion a wordo haci riba e topico di idioma, pero esaki a keda un asunto delicado, specialmente e parti di idioma di instruccion. Pa soluciona e problematica aki, Minister di Enseñansa y Deporte, Sr. Endy Croes, a duna Departamento di Enseñansa (DEA) e tarea pa bin cu un Debate Nacional. Esaki a tuma luga for di maart te december 2022, cu tabata un proceso caminda a tene mas cu 50 consulta cu diferente stakeholder, tanto paden como pafo di enseñansa. Na december, e comision di DEA encarga cu e tarea a entrega un conseho preliminar na minister y na maart 2023 a entrega e conseho definitivo.

For di e debate a sali afo cu mayoria di e stakeholdernan ta desea pa e alumnonan siña 4 idioma na scol, incluyendo Papiamento, pa desaroya nan habilidadnan multilingual. Mayoria ta di acuerdo pa e alumnonan alfabetisa na Papiamento y siña Hulandes di tal manera cu nan por sigui enseñansa (secundario y superior) na Hulandes. Mirando e resultadonan aki y teniendo cuenta cu tur e investigacionnan haci, minister a aproba e conseho. Riba e website ea.aw por haya e maneho integral di idioma den enseñansa, manera aproba.

Mas informacion
Pa mas informacion relaciona cu Papiamento por acudi na e website papiamento.aw y/of sigui @PapiamentoAruba via Facebook. Pa mas informacion relaciona cu Enseñansa na Aruba por acudi na e website ea.aw y/of sigui @EducationAruba via Facebook of Instagram.

Integraal Taalbeleid Onderwijs 2023
Adviesrapport
Maart 2023

2003 no. 38

AFKONDIGINGSBLAD VAN ARUBA

Uitgegeven, 4 juni 2003

De minister van Justitie,
H.R. Croes

OPINION

Skirbi pa Gregorio Wolff

Mal Maneho di Gobiernonan pa e trahador durante Status Aparte

Salarionan ta hopi abao, sigur e salarionan di e gran cantidad di trahadornan den sector di Turismo. E subida di Salario Minimo entrante 1 januari 2023 no ta nada compara cu e prijsnan halto y ta un fraccion di e inflacion cu nos ta conociendo durante 2022, un gañamento di loke e trahador mas abao ta experenciando, por bisa un abuso.

Tur hende por waak un expansion di construccionnan grandisimo pa loke ta e industria di Turismo. E expansion aki no ta pa smaak of pornada pero tur hende cu dos placa di sintir sa cu ta e ganashinan barbaro den sector Turistico ta e rason. E bonansa cu nos a conoce di 1986 pa 2019, a sigui despues di Covid 19 y si e trahador no actúa, su futuro ta malismo.
Si sindicalismo y otro organisacionnan di trahador no tuma posicionnan fuerte pa kibra e desaroyo malo aki, cada dia ta pio e situacion pa e trahador ta bira.

Pesey un analisis correcto di e situacion economico y social na Aruba ta na su lugar.

E politica economico di Gobiernonan den Status Aparte tabata uno di Laissez-Faire Empresarionan tabata domina tur desaroyo economico y mahos ta ora nos analisa e empresanan na Aruba, ta bisto cu dia pa dia mas empresarionan stranhero cu capital stranhero ta dominando nos economia, cual ta cuadra completamente cu e globalización.

Nos gobernaciónnan na Aruba a faya pa loke ta e toke nacionalista pa reserva parti di nos industria turístico pa nos hendenan. Si nos wak kico ta sosodiendo na Noord, hotelnan, condominiumnan y otro establicimientonan pa turistanan ta lantando pa loco. Tur cos tin su splicacion, E ATRACCION sigur ta e ganashinan barbaro. Ta Mericanonan, Macambanan, otro Europeonan y tambe poco Latino ta birando doño di Aruba. Tin poco Arubiano cu un tiki placa ta purba di competi cu capital stranhero den e industria di turismo.

E política di Laissez Faire, "laat de boel maar waaien", a haci un politica economico nacional hopi dificil na Aruba pa falta di e mecanismonan di control cual no ta presente adecuadamente of no t'ey mes:
Moratorio pa cierto empresanan stranhero den sector turistico no t'ey presente;
Logicamente, e presión di empresarionan arriba gobierno ta haci cu No tin control ariba stranheronan illegal cu ta laborando , sigur den construcción. Esaki pa capitalistanan stranhero uza e cheap labor di stranheronan ilegal pa fortifica nan situacion financiero mas ainda na Aruba.
Corrupcion ta pan di cada dia y si nos analisa e situacion na DIP cu e ministronan e ultimo 22 añanan, no por ta otro.

Ban ta franco 2022 a sigui cu e mesun maneho y 2023 ta mustra di no ta otro.

Control ariba ehecucion di otro leynan y nos leynan laboral
Control ariba prijsnan di articulonan ta minimaal, ariba calidad di articulonan no papia mes;
Control ariba e prijsnan di camber cual a keda subi, no tin control, sigur hopi di e aumentonan den prijs no ta yega Aruba.
Loke tambe a ricibi slanan formal ta e dos hoyanan nacional cu nos tin, cualnan ta E Pensioen di Biehes General y e Seguro Medico Nacional, AZV. Tur dos cu problemanan financiero grandi, apesar di e PIB halto.

Esaki pa motibo di e cantidad grandi di Trahadornan ilegal den sector di construccion y tambe den otro funcionnan den sector turistico. Tambe hopi di nos cu no ta contribui.

Aserca e fenomeno di subcontratista. Por ehempel un contratista ta gana e biding pa construi, pero no tin trahador of poco, pero ta pasa e trabaonan pa un subcontratista y esaki tambe na su turno, no ta traha pero ta pasa e trabao pa un specialista y/o hopi biaha pa un ilegal.

Pues e contratista y e subcontratista ta gana hopi placa sin haci e trabao y e trahador mes cu ta haci e trabao ta ricibi un cachi-cachi, pero e no ta paga SVB, ni AZV. E sistema di trahadornan on-call ta sibui su curso na hopi empresa. Gobiernonan no kier controla y ta aplica e regla di Lassez Faire, laat de boel maar waaien.

Politica di Gobiernonan no a preocupa pa e interesnan di e Trahador
E politica nacional di gobiernonan for di 1986 a caracterisa nan mes, cada dia cu menos preocupacion pa e INTERESNAN DI E CLASE TRAHADOR. For di e principal desicionnan di e organonan di poder, cada biaha ta resalta e interes pa e inversionistanan. Cada biaha ta papia cu mester controla salarionan, no por trece areglonan di penshun correcto den sector priva, ya esaki ta daña e clima di inversión. Tur ta slogannan cu mester spanta trahadornan y tremendo temanan pa prensa scirbi y papia. Flexibilacion di nos leynan laboral semper ta e tema cu e enemigonan di e clase trahador cada biaha ta trece dilanti. Bo ta sinti cu hopi di nan kier bay bek na e época prome cu 1863.

E proyecto economico di empresarionan y gobiernonan, cada biaha ta mustra su caracter inequitativo y excluyente pa e Trahador, cual ta refleha lo siguiente:
E creciente desigualdad social;
Te poco dia pasa no tabatin un infrastructura social;
Falta grandi di un dialogo sincero entre gruponan di nos sociedad;
Polarisacion den e distribucion di entradanan;
Baymento atras di e bienestar social;
Ausencia di oportunidadnan social y cultural;
Poco inversion den e Trahador;
Crecemento barbaro di cuponan di trabao cu salario minimo of net ey riba;
Gobiernonan solamente a ratifica algun convenio di ILO, regardando e parti social y/o e derecho di trahador, nada.

Durante Status Aparte, gobiernonan a hiba un politica pa Trahadornan baha cabes, cual a ser guia pa e partidonan tradicional, a base di e filosofía neo-liberal y cu lasonan fuerte cu empresarionan. Nos tur sa e lema "wie betaalt, bepaalt". Durante campaña electoral capitalistanan ta paga pa e campaña electoral. Durante e fiestanan y get togethernan di e Campaña Electoral, e trahador ta come, bebe y fiesta pornada, Trahador ta rey, pero ora elección pasa e financiador cu a paga pa e campaña ta keda e rey durante 4 aña.

Poco a poco hopi trahador ta haye obliga di busca un di dos trabao pa e por sobrevivi dignamente, pero atrobe cu tur e consecuencianan social pa su famia. Ta conoci cu e gruponan cu ta beneficia mas di e desaroyo economico desigual aki, dia pa dia ta birando mas chikito. E UN PORCIENTO.

Igualmente esaki ta conta pa e clase media, cu ta ricibiendo slanan duro na e momentonan aki, e clase media ta birando mas chikito.

Covid-19 no a trece e desbalance cu tin actualmente na Aruba, pasobra ya esaki tabata existi caba, ora bo wak e cifranan di e desaroyo socio-economico na Aruba durante Status Aparte.
Covid a mustra tur hende e realidad cu nos a biba durante e 34 añanan di Status Aparte y cu NOS no tabata prepara pa e pandemia.

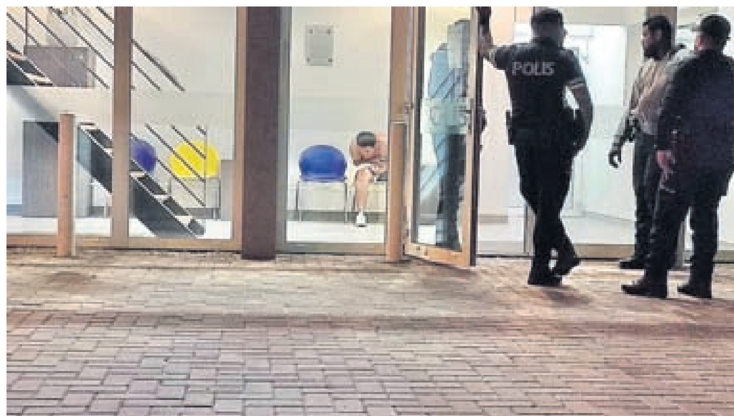
Con pa corrigi e maneho malo anti-trahador durante Status Aparte y kico awor?
Loke mi a trece padilanti no ta nada nobo. Paisnan den Caribe, na unda e industria turístico ta e prome industria, e pueblo trahador ta experienciando igualmente. E frutanan di e industria turístico no ta yega cerca e clase trahador. E grandinan ta goza di e bentahanan grandi.

Na Aruba, e indicadornan ta papia idioma cla, pues esaki sigur ta un tema grandisimo cu mester ricibi e atencion necesario di tur organisacionnan y movementonan di Trahadornan.
Na nivel nacional nos mester discuti e asunto aki y cambia e rumbo di nos desaroyo socio-economico. Sigur sindicalismo, cual ta pasando den mal mo
mentonan actualmente, sindicalismo mester prepara su mes den e lucha pa e cambionan necesario.

Pa cuminsa formación y mas formación di lidernan y di trahadornan pa prome duna atención na e cambionan necesario y después pa percura pa e cambionan ser ehecuta. Facil bisa, pero e trabaonan ta grandisimo y necesario.

Persecucion den auto y na pia den Weststraat y vecindario cu gritonan di auxilio!

Diahuebs madruga a drenta informe di cu tin un persecucion andando den area di Weststraat y vecindario, mesora a dirigi patruya na e area como tambe a saca 2 extra patruya for di warda.

Polis a mira e 2 autonan di cual nan tabata un Suzuki Swift y e otro un Toyota Yaris. Un patruya a logra para e Suzuki Swift y ora a control'e no a haya nada straño na dje y a lag'e sigui su rumbo. Un otro patruya a bay tras di e Yaris y manera e chauffeur di e Yaris a mira polis su tras a paga su lusnan y a purba di huy.

Den su huida den Koningstraat ela bira dal 2 potchi mata kibra y a bay para e auto patras di un lugar di loteria. Y a core baha na pia, un rato despues polisnan ta bin topa un sospechoso na pia banda di e warda di polis nobo na Paardenbaaistraat. Polis no a logra saca mucho informacion y a lag'e den Libertad.

E auto como ela ser laga atras habri polis a confisca esaki pa pone na disposicion di e doño legitimo.

Polis bayendo cu urgencia a dal den un buraco di rioolering kap tire y causa daño na e patruya

Diaranson anochi ora cu polis tabata bayendo Colony pa e informe di cu ilegalnan lo a drenta y a señala un boto na Rogers Beach, mesora a dirigi patruyanan na Colony un di e patruyanan a pasa den un buraco di rioolering cual no tabata tin su tapa riba dje y a dal den esaki causando daño na e patruya.

A avisa tanto D.O.W. como Forensys pa atende cu e caso aki.

Muhe a core cu su pareha for di cas despues cu ela yega burachi y kier a maltrate

Diaranson atardi a drenta informe di cu un homber a yega cas burachi y a agredi su pareha na Moko, mesora a dirigi un patruya na e sitio. Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un homber cu a yega burachi na e cas y kier a piki algun cos na e cas y kier a agredi e dama.

E dama a bisa polis cu e no kier e homber ey mas na su cas y polis a pone homber piki su cosnan y bay for di e sitio.

Dia mundial di Medio Ambiente 2023 cu campaña pa combati polucion di plastic

#BeatPlasticPolucion

Dia 5 di juni tur aña ta observa Dia Mundial di Medio Ambiente. E aña aki ta marca e di 50 aniversario di World Environment Day, estableci pa e Asamblea General di Nacionnan Uni na 1972.

Durante e ultimo cinco decadanan, e dia conmemora aki a crece y bira uno di e plataformanan global mas grandi pa vocifera pa e medio ambiente. E tema cu nan a scoge e aña aki no ta uno nobo pero ta un extension di un campaña andando un par di aña caba, desde 2018, e tema ta pa combati polucion di plastic. Directie Natuur en Milieu (DNM) den pasado a trece relatonan y campaña di conscientisacion riba e topico aki tambe y ta uni un biaha mas pa vocifera pa asina haya solucion pa e problema aki.

Algun ehempel ta ora cu na Aruba a introduci e prohibicion di uzo di saco di plastic y tambe e introduccion di e ley "voor het milieu schadelijke producten".

Ademas di e leynan vigente aki, tambe tin companianan priva cu iniciativanan asina haciendo nan esfuerso pa cumpli. Nan ta bin cu ideanan innovativo y na e manera aki ta vocifera pa manehonan nobo cu ta comberti e problema di desperdicio di plastic den oportunidadnan cu ta rendabel pa haci negoshi. Den e relato aki nos lo elabora riba e posibel solucionnan pa combati polucion di plastic di cual uno sigur ta pa bay den e direccion di economia circular.

Pa e dia aki Dia mundial di Medio Ambiente, e pais anfitrion ta Cote d'Ivoire (Ivoorkust) den colaboracion cu Hulanda cu ta hopi ambicioso pa tuma accion pa cu e problema di polucion di plastic na nivel mundial. Cote d'Ivoire tambe a introduci e plastic bag ban algun aña pasa.

E Dia Mundial di Medio Ambiente aki ta un recordatorio cu accionnan humano pa cu e problema di plastic ta keda un componente importante. E stapnan cu gobiernonan y comercio a tuma pa combati polucion di plastic ta e consecuencia di e accionnan humano. Na Aruba a intrduci na 2016 e ley ambiental prohibicion di uzo di saco di plastic despues cu a mira e necesidad pa esaki como cu esakinan tawata causa sushedad den nos medio ambiente y naturalesa. Despues na 2019 a introduci e ley prohibicion di productonan dañino pa medio ambiente.

Na unda a prohibi importacion y distribucion di productonan di plastic di un solo uzo manera por ehempel forki, tayo, cups di plastic. E articulo den e ley tambe a introduci un cambio na e Algemene Politie Verordening (APV), caminda ta prohibi uzo di blasnan den aire liber. Cu e diferente leynan aki nos no mester keda tranca na prohibicion di parti gobierno pero mester pensa pa nos mes como hende, con por cambia e patronchi di consumo di plastic pa uno mas responsabel. Si nos vocifera y tin un bos pa medio ambiente y scoge pa productonan cu ta "milieuvriendelijk" sigur e mercado tambe lo adapta y comerciantenan lo bira mas innovativo cu productonan cu ta cuadra cu e demanda. Asina ta bin mobilisacion tambe den financiamento di companianan cu ta produci alternativanan mas sostenibel pa e medio ambiente.

E mentalidad acelera cu tin di uza y benta afor tambe mester cambia. Mayoria producto den un manera of otro ta encera un componente cu ta di plastic. Esaki a bira hopi visibel despues di e segunda guera mundial na unda plastic tawata produci masalmente y tawata popular.
Plastic a bira algo comun pasobra plastic ta relativamente barata pa produci, e ta dura hopi, ta flexibel y facil pa transporta. Plastic ta bin di fossil fuel. Manera cu e ta extrai, di e fossil fuel asina a bin produccion di plastic den escala grandi y tur cos a bira di of cu componentenan di plastic. Den cada cas tin mayoria producto di plastic manera aparatonan domestico y e la remplasa hopi otro producto di material pisa.

Produccion di plastic a conoce aumento den e ultimo 50 aña y ta spera di redobla den e siguiente 20 aña. Si no tuma accion awor e polucion di plastic lo triplifica pa aña 2060. Plastic tawata conoci pa ta un material cu ta haci milager, pasobra e la beneficia sociedad den avansenan di mundo medico, construccion, di empaketamento, energia, transportacion, agricultura y textil.

E adiccion na plastic ta devastador. Aki tin un echo, ta produci 420 miyon ton di plastic pa aña, di cual dos tercera parti tin un duracion di uzo hopi cortico di cua esakinan ta bira desperdicio tambe hopi lihe. E polucion di plastic tin un impacto negativo pa nos ecosistema y bida natural, e salud y bienestar en general y tambe pa e economia mundial. Ta p'esey ta boga pa desvia di economia linear pa uno circular, cu ta mas sostenibel y saludabel pa nos planeta, clima, salud y economia.

Polucion di plastic tin impacto devastador pa nos naturalesa. Sigur mester menciona cu e particulanan di plastic yama microplastic a haya nan caminda caba y a drenta den nos cuminda, awa y aire. Microplastic ta un particula di plastic cu ta bira te 5 milimeter den diameter. E Dia Mundial di Medio Ambiente aki ta pa mustra cu por logra combati e polucion di plastic y esaki ta posibel si cambia e "Lifecycle" di plastic.

Mester puntra nos mes: Nos mester di tur e plastic aki cu nos ta produci? Na ki manera nos por reduci e cantidad cu ta uza? E ta posibel pa elimina e productonan di plastic cu nos no ta haya necesario, problematico y dañino? Con por diseña di nobo productonan pa saca afo e parti di desperdicio? Tur e contestanan aki ta yega bek cu ta hunto mester traha riba e lifecycle di plastic pa wak con ta reduci, reuza, reinventa, diseña di nobo nos relacion cu plastic pa asina futuro generacion no mester sufri cu e consecuencianan.

Desde 2018 cu United Nations Environment Programme (UNEP) a cuminsa e campaña #beatplasticpolution, y DNM a uni na esaki di e tempo ey y ta sigui boga pa combati polucion di plastic y limita cantidad di plastic cu ta uza. Mester continua cu e mesun empeño pa e decadanan cu ta sigui. Pa e dia di awe en adelante bo por puntra bo mes, kico tur mi por haci awe pa combati polucion di plastic?
Aki tin algun sugerencia cu bo por scoge di dje:
Scoge productonan reuzabel y No esunnan di plastic.
Pidi bo restaurant, supermercado y importado pa haci cambionan pa productonan sostenibel na luga di uza esunnan di plastic.
Pidi y boga pa maneho di sushedad cu no ta uno iresponsabel.

Encurasha esnan cu ta tuma decision pa apoya manehonan cu ta den cuadro di economia circular.
Esakinan ta algun ehempel -pero sigui nos plataforma di Facebook/dnmaruba.org pa asina por haya motivacion y inspiracion pa haci e cambionan necesario pa combati polucion di plastic. Feliz Dia Mundial di Medio Ambiente 2023.

Colegio Arubano a titula campeon den volleyball c mucha muhe di Wegannan Escolar 2023

Diaranson atardi, den un encuentro interesante a tuma luga final di Volleyball C Mucha Muhe na Compleho Deportivo Frans Figaroa. Na prome luga a keda Colegio Arubano, sub-campeon a sali Colegio San Augustin, na tercer luga Colegio Santa Filomena y na di cuater luga La Salle College.

Minister Endy Croes ta desea tur scol cu ta participando den e competencia di Weganan Escolar 2023 hopi exito. Alabes ta invita henter Pueblo di Aruba pa bin duna sosten na nos mucha- y hobennan den die diferente disciplina durante e dianan binidero.

Alabes Minister Endy Croes ta invita pueblo di Aruba pa e clausura di Weganan Escolar 2023 cu ta tuma luga dia 9 di juni cuminsando pa 5:30 PM na Joe Laveist Sport Park na San Nicolas. Tambe, pa e competencia di Baile Deportivo y Cultural cu ta tuma luga di 10 di juni pa 5:00 PM na Aruba Entertainment Center na Dakota.

Filomena MAVO ta felicita su deportistanan campeon

Filomena College MAVO ta orguyoso di su alumnonan cu recien a sa di presta riba nivel halto den deporte na Aruba.

Taekwondo
E atleta Aleysha Macea di Tiger Taekwondo Academy ta e prospecto grandi nacional den taekwondo. Durante e competencianan Panamericano 2023 na Republica Dominicana, el a conkista e di tres luga den e Ranking Cadet-55kg.
Volleyball
Durante Volleyball Escolar 2023, Filomena College MAVO su deportistanan a sa di conkista e medaya di brons. E final a tuma luga den Centro Deportivo Frans Figaroa.

E atletanan tawata Andrea Solovey, Iriengely Jamanika, Shelove Pierre, Jade Catiborg, Qiyann Lejuez, Joneydy Vrutaal, Jeannee Schmidt, Xedella Irausquin. E guia tawata meneer di Gym di Filomena College MAVO, Roan Petronia.

Futbol

Scol ta felicita e alumnonan Steven Greaux, Jermaine Carty, Qizion Koolman cu e logro den e campeonato 2023 cu nan team di U-13 den futbol.

Baseball

E deporte di Baseball tambe a conoce e copa ganado 2023. Como parti di e team ganado di ANLL (Noord), e alumnonan Zyricq Laclé y Taryone Punselie tambe a sali campeon di interliga baseball.

Directorado, alumnonan y ful staf ta felicita y bisa nos atletanan cu nos ta orguyoso di tin boso cerca nos.

BISTA POLITICO

Lider di MEP Evelyn Wever-Croes:

Charla 'Amor Propio' tabata exitoso

Diasabra 27 di mei ultimo a tuma luga na Cede di MEP na Santa Cruz e charla 'Amor Propio' pa encurasha esnan cu a participa pa pone prioridad pa empodera y stima nan mes den tur loke cu nan haci den bida diario. Den un mundo asina druk y congestiona cu trabou, famia, actividadnan, nos ta desaroya descuido den e manera cu cu nos ta stima nos mes y hopi biaha esaki ta resulta den un autoestima hopi abou.

Señora Jenny Croes, fundador di 'Renew Woman Aruba', orador na e evento, a splica y recorda nos e maneranan cu nos por empodera nos mes pa stima nos mes cu hopi biaha nos ta lubida pa practica den nos bida diario. Señora Croes a elabora riba e puntonan; E significacion di amor; E importancia di amor; Stima mi mes; Ken mi ta y; Siña otronan stima mi.
E evento a wordo bon atendi y tur presente a keda hopi satisfecho y a expresa e deseo pa Partido MEP continua cu charlanan asina importante. E siguiente charla ya caba ta wordo plania y lo tuma luga na september proximo.
Lider di MEP, señora Evelyn Wever-Croes, a gradici y felicita e damanan cu a organisa e charla, señora Shannon Henriquez y señora Darlaine Guedez-Erasmus y henter e team nan tras cu a haci e evento uno exitoso. Lider di MEP for di awo caba ta extende invitacion na pueblo di Aruba en general pa e siguiente charla interesante cu lo tuma luga na September. Fecha y topico lo wordo anuncia despues.

Parlamentario Shailiny Tromp-Lee (MEP):

Studiante di islanan como punto importante riba agenda di tripartiet

Nos studiantenan ta encontra varios reto na momento cu nan ta tuma e decision di bay studia na Hulanda. E retonan aki no ta solamente conoci pa nos, mandatario di e islanan, pero tambe pa e gobierno di Hulanda. Den e rapport di Nationale Ombudsman di 2020 y tambe di 2022, a base di diferente investigacionnan a sali na cla diferente perspectiva y tambe diferente conseho di con nos por percura pa surpasa e retonan cu nos studiantenan ta encontra.

Reto di nos studiantenan
Den pasado a duna hopi atencion na e BSN-nummer, cual ta un number necesario pa e studiante por habri un cuenta di banco por ehempel. Por bisa cu danki na e plataforma di IPKO, e determinacion di e islanan y e cooperacion cu Gobierno di Hulanda awor a logra formalisa esaki pa nos studiantenan. Pues nan no tin cu warda te ora cu ta na Hulanda pa haya nan BSN-nummer. Maske cu nos ta contento cu a logra esaki, ainda e logro aki no ta suficiente pa nos yiunan di tera y e Nationale Ombudsman ta comparti e opinion aki. Paso mescos cu e BSN-Nummer, tin hopi otro retonan cu ta haci e caminda di nos studiantenan un poco mas dificil. Por pensa riba por ehempel e problema cu vivienda, inburgering y escogencia di estudio. Pa loke ta inburgering por pensa riba e cultura Hulandes, e lenguahe, pero tambe e aspecto fiscal. Paso unabes cu nos studiantenan haya nan mes cu belasting pa paga, nan mester sa cua caminda pa cana, cua instancia pa acudi y con pa haci esaki tambe.
Desaroyonan pa cu e retonan
Por bisa cu e Gobiernonan ta tratando e tema aki den nan vierlandenoverleg tambe. Aki Gobiernonan a palabra cu nan lo bay traha mas dirigi riba e retonan y lo presenta solucionnan concreto pa esakinan. Sin duda, trahando hunto nos lo brinda nos studiantenan un miho porvenir, nos lo empodera nan y asina aporta na nan exito unabes cu tuma e decision di bay studia afo.
Pa finalisa, nos como e parlamento di e islanan a palabra cu nos ta bay monitorea nos Gobiernonan activamente riba e topico aki. Prome, nos lo bay monitorea con nan ta atende cu e retonan aki nan mes, si esaki ta keda riba nan agenda. Tambe nos ta bay monitorea con nan ta haci uzo di e consehonan cu e Nationale Ombudsman a brinda den su rapport.

*Bista Politico ta un seccion di **Bon Dia Aruba** specialmente pa brinda oportunidad na tanto partido politico como politico individual pa expone nan opinion. Contenido publica di ningun manera ta refleha opinion di **Bon Dia Aruba** y ta pa responsabilidad exclusivo di e organisacion/individuo cu ta ofrece esaki pa publicacion. **Bon Dia Aruba** ta reserva e derecho di no publica texto ofreci, si esaki segun e medio no ta cuadra cu e normanan di decencia cu nos ta mantene, pa evita contenido cu ta innecesariamente ofensivo. Esaki suheto na evaluacion exclusivo di **Bon Dia Aruba**.*

BISTA POLITICO

Parlamentario Shailiny Tromp-Lee (MEP) riba reunion di tripartiet:

A logra palabracionnan concreto pa loke ta Geschillenregeling y trafico aereo entre islanan ABC

Ayera, diamars 31 di mei 2023 a tuma luga e reunion di tripartiet na Hulanda. Un reunion entre Aruba, Corsou y Sint Maarten den preparacion di reunionnan di IPKO. IPKO ta Interparlementair Koninkrijksoverleg cual ta un reunion cu ta tuma luga dos bes pa aña entre e Parlamentonan di Aruba, Corsou, Sint Maarten y Hulanda.

Geschillenregeling
Despues di a sinta añanan tras di otro riba e topico aki, ayera durante tripartiet porfin a logra un palabracion concreto pa loke ta e timeline pa Geschillenregeling. Tur tres isla a yega na e palabracion cu prome cu aña 2023 termina lo haci entrega oficial di un concepto di Geschillenregeling na Gobiernonan corespondiente, un concepto cu tur tres isla ta carga. Meta ta cu porfin den Reino nos ta bay tin Geschillenregeling conforme articulo 12a di e Statuto di Reino Hulandes. Manteniendo e timeline aki, ta haci posibel cu pronto por cumninsa encamina e proceso pa realisa e consensus Rijkswet pa loke ta trata Geschillenregeling. Nos di islanan ABC ta spera cu di berdad despues di tanto aña, awo porfin nos por conta cu sosten di coleganan na Den Haag pa concretisa e Geschillenregeling aki 'for once and for all'.

Trafico aereo entre islanan ABC
E no ta un secreto cu actualmente e prijsnan pa biaha entre islanan ABC ta hopi halto y ta haci esaki menos atractivo pa nos bishita otro. Pa es motibo e punto aki a bini riba agenda na februari ultimo durante IPKO na Corsou. Nos a palabra como plataforma di tripartiet cu nos ta bay invita e cooperacion, cu a keda realisa entre aeropuertonan di e islanan y Hulanda, pa bin splica e aspecto di conectividad, prijs y con nos por logra baha esaki. Nan tin como meta un ambicion grandi den termino mediano a largo pa logra reduci e prijs di biahe entre e islanan. Nos como miembronan kier scucha con esaki ta bay ta posibel pa asina nos por bishita otro, sirbi otro economicamente y haci'e mas accesibel pa bishita otro.

Te akinan e informacionnan pa loke ta reunion di Tripartiet di 31 de mei 2023. Awe 1 di juni nos ta ranca sali cu reunionnan di IPKO cual lo termina dialuna 5 di juni 2023. Parlamentario Tromp-Lee ta contento con e reunionnan ta bayendo y ta contento cu e palabracionnan cu ta wordo haci. Ta pidi pueblo pa keda pendiente pa mas informacion y update directamente for di Hulanda.

Parlamentario di AVP ta prepara defende interes di Aruba na IPKO

E siman aki a sali pa Den Haag, Hulanda e parlamentarionan di Partido di Pueblo Aruba (AVP), como parti di e delegacion di Parlamento di Aruba. Firme den nan meta pa saca e maximo probecho di e Encuentro Interparlamentario di Reino (IPKO), drs. Mervin Wyatt-Ras y Mike de Meza a participa den e Tripartiet diaranson caminda Aruba, Corsou y St. Maarten ta prepara su puntonan prome cu sinta cu Hulanda.

Parlamentario Wyatt-Ras a haya e impresion cu tur delegacion tin e intencion di traha hunto; al menos asina a keda expresa pa e diferente presidente parlamento. Geschillenregeling ta entre e puntonan di mas importante y tambe pa e echo cu tin tanto tempo trahando riba dje.
Riba esaki, colega Mike de Meza a splica cu Corsou y St. Maarten a dicidi pa adopta e cambionan den e proposicion di Aruba. A palabra cu awo parlamento di cada pais lo mester trat'e, mand'e pa nan respectivo Gobierno y consecuentemente pa Rijksministerraad, a traves di e Ministernan Plenipotenciario.
Otro punto importante di discusion durante e tripartiet tabata enseñansa, specificamente e dificultad cu studiantenan di Caribe Hulandes tin pa haya vivienda, pa habri cuenta di banco, etc. E delegacionnan kier traha riba esey, ademas di otro cooperacion pa beneficia enseñanza na nan mesun pais.
Banda di esey, tin tambe e aspecto di pasado di sclavitud pa cual Hulanda, manera ta conoci, a pidi disculpa mas tin cu papia ainda encuanto mentalidad y mas bos di e islanan den e decisionnan cu tin pa bay tuma awo, asina Parlamentario Wyatt-Ras a indica.
De Meza a menciona tambe e retonan di conectividad, kier men e prijs caro pa biaha entre Aruba, Corsou y St. Maarten, pero tambe Saba. St. Eustatius y Boneiro. "E gasto ta sumamente halto y mester wak con por stimula e gobiernonan pa yega na otro hunto cu Hulanda riba esaki y busca manera di bin cu alternativa mas accesibel. E tin un caracter social economico," segun de Meza.
El a duna como ehempel e rebaho cu Francia ta duna na transporte entre su colonianan. E ta kere cu esey mester conta tambe pa Reino Hulandes. A palabra den e tripartiet cu pa prome cu fin di aña 2023 lo tin un conferencia entre islanan pa invita experto duna presentacion, haci analisis y bin cu sugerencia cu ta cumpli cu leynan internacional y ta resulta den rebaho pa habitante di e islanan di Reino Hulandes.
Wyatt-Ras ta kere cu, contrario na loke president di Parlamento di Aruba, mr. Edgard Vroijlk a papia di dje den su discurso, tin mester di mas union na Aruba. "Nos tin hopi huiswerk pa haci pa combati e democratisch deficit cu tin na Aruba mes y den nos parlamento. Gobierno mester duna nos mas informacion y mester tin mas transparencia na nos pais y asina por contribui mas na e diferente ley cu ta trata."
E Interparlamentaire Koninkrijks Overleg ta cuminsa diahuebs y ta finalisa diasabra. Otro topiconan cu Hulanda, Aruba, Corsou y St. Maarten lo discuti riba dje ta inclui proteccion di data personal, cambio di clima y energia alternativo.

Departamento di Impuesto ta cla pa atende masalmente cu e cartanan di obhecion

Plan di maneho di "bezwaar" a keda aproba door di gobierno di Aruba y Hulanda

Despues di a logra completa e procesamento masal di e cobransanan di inkomstenbelasting di aña 2021, cu por wordo considera un logro importante despues di mas di 40 aña di atraso, awor Departamento di Impuesto ta cla pa enfoca riba e cartanan di obhecion.

Plan di accion ta aproba

Actualmente Departamento di Impuesto tin atraso den e procesamento di e cartanan di obhecion. Pa cu esaki e departamento a traha riba un plan di accion y dia 8 di februari ultimo e organisacion di trabao temporal (TWO) di Hulanda conhuntamente cu Minister di Finansa di Aruba a aproba e plan di accion aki pa atende cu e atrasonan den maneho di "bezwaar".

E proyecto tin como meta pa atende cu e atrasonan actual den registracion y procesamento di bezwaar durante un termino di tres aña, cu sosten di un "taskforce" local reduciendo e volumen actual cu 75%. Un condicion importante pa por garantisa e exito di Departamento di Impuesto ta, cu e proceso di entregamento di "bezwaarschriften" mester wordo organisa di un manera eficiente pa medio di digitalisacion y control rigido riba e procesamento di "bezwaarschriften" pa evita cu e cantidadnan ta crece atrobe.

Publicacion den prensa

Departamento di Impuesto a tuma nota recientemente di varios comentario y critica den medionan di comunicacion relaciona cu e retrasonan exorbitante di cartanan di obhecion cu lo a ser menciona durante un symposio na Universidad di Aruba na april ultimo.

Departamento di Impuesto ta refuta y condena e ponencia cu a sali den prensa cu e mandatario di Finansa di Corsou lo a bati alarma. E capacidad limita di personal y espacio presupuestario pa por atende cu e volumennan grandi riba e tereno di bezwaar no solamente ta conoci, pero ta wordo atendi debidamente door di Minister di Finansa di Aruba. Departamento di Impuesto a atende 24.227 "bezwaarschriften" den aña 2022 y 7.852 den e prome kwartaal di aña 2023. Tur e trabaonan ta canando segun e plan di maneho y ritmo di trabao.

Departamento di Impuesto ta cla pa start

Despues di a ricibi e aprobacion oficial di Minister di Finanzas y Hulanda, Departamento di Impuesto a cuminsa haci e preparacionnan necesario pa por inicia y finalisa e plan di accion aki exitosamente. Contribuyentenan pronto lo por entrega nan bezwaarschriften den un forma digital via e portal "BO impuesto" cu lo facilita tambe e procesamento den un forma digital, pa asina por cumpli cu e metanan stipula y traha tambe den actualidad.

Departamento di Impuesto ta cla pa start cu e ehecucion di e proyecto aki. E contribuyentenan cu ta sperando un contesta riba nan carta di obhecion, pronto lo bay ricibi esaki.

Resultado Sorteo
2 juni 2023

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
6123	7199	0656	4902
6248	2515	SUPER5	7719
9890	3137	-	5740

MERDIA | **ANOCHI**

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 3929	Sorteo # 7954
	7865	6064
	1115	9485
	1309	9873
MULTI-X	X2	FP
BIG 4	Sorteo # 3929	Sorteo # 6998
	2484	8106
1OFF	Sorteo # 1985	Sorteo # 1703
	7982	9780
ZODIAC	Sorteo # 3929	Sorteo # 5757
	7442	6506
	Virgo	Virgo
LUCKY 3	Sorteo # 803	Sorteo # 687
	357	148
MULTI-X	X5	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	160.000,-	
0	x match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA

06-11-14-17-29

Sorteo # 6134		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	54.000,-
5	x Match 4	
153	x Afl 8,00	

MINI MEGA

Sorteo #		Mega Ball:
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x match 4	260.000,-
0	x Afl. 500,00	
0	x Afl 50.00	
0	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 360.000,-**

MEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

King Classic Sudoku

					1			
	4	6				1		
				4	5	8		
	8				4	3	2	
7	3			1		5		6
9	2		7		3			
4		9					6	
8	5	3					4	
			4	5	9			

Difficulty: ★★★★ 6/3

Clasificado
ECONOMICO aviso@bondia.com

Personal GRATIS max. 20 palabra
PASA LAGA BO AVISO NA OFICINA DI BON DIA ARUBA WESTSTRAAT#22 FOR DI 9:00AM-4:00PM
Email nos na
classified@espnv.com

SERVICIO PUBLICO
Limpiesa pa cas y auto
Presure wash cura di cas
Laba muebles
Laba tapijt
Laba sienta di auto
Laba vloer
Tel. 593 9464

TA BUSCA
Stay Lay Trading
Ta Busca
Naaister en Kleren Ontwerper
Por yama na
Tel. 592 2051
216721

SERVICIO PUBLICO
Construction
remodelacion di cas, traha cas, apartment, traha y drecha dak, electricidad, verf pega mosaico, traha cura, plomeria. Bon prijs
Tel. 593 3141

SERVICIO PUBLICO
Buscando auto pa huur y na bon prijs? yama nos
Tel. 593 9953/ 593 8453

TA BENDE
BBQ Grill tipo cilinder
"criyoyo" duradero
Prijs Afl.250
Tel. 569 7787

SERVICIO PUBLICO
Sushi den cura pa solamente 50,- pa buelta, nos ta lante lague limpi mane un soño.
Arubiano trahado
Call 592 5766

Sushi den cura?
Ta piki sushi cu pick-up grandi pa Afl 75,= pa buelta.
Yama nos na
561 4297 of 561 5179
Hasi Aruba Limpi.

SERVICIO PUBLICO
Nos ta chapi, corta y planta mata, brinda tur servicio cu bo cura mester. Tira sushi afo, tur esaki na un super bon prijs
Tel. 738 1908

SERVICIO PUBLICO
Pa tur trabou di tapiceria di mueble, auto, yate y barco.
Nos ta haci trabou di cabana y bambu y nos ta verf
Tel : 569 7539 /737 3993

AUTO Y HERO BIEU
Nos ta piki auto, airco y bateria bieu pornada. Frigidaire, stoof, wasmachin, tv ta 10,=.
Yama 561 4597 / 561 5179
Arubiano Balente

TA BENDE
Combo di regalo pa tur ocasion:
Mugs, kerki di biña, tablashi cu leyenda
Pa mas informacion
Cell whatsaap 567 2907

TA HUUR
Se alquila habitacion con todo incluido
Brikstraat na Playa
Tel.564 1979

SERVICIO PUBLICO
Sra. ta haci cas y negoshi limpi tambe por cuida baby y hende grandi part time y full time
Tel. 740 7573

SERVICIO PUBLICO
Ta haci tur trabou di construccion y carpinteria y tur cos cu ta furamento di stul di bambu, cabana y toldos
Tel : 746 0518 / 569 7539

SERVICIO
Unified One Events
Photos , films, wedding
Tel. 749 2533

SERVICIO PUBLICO
Ta traha y renoba Cas
ta traha y drecha dak, ta basha vloer, pleister, verf cas, traha cura, pega mosaico y azulejo-
Tel.563 4168

SERVICIO PUBLICO
Nos ta haci trabou di plomeria, electricidad, hardineria incluye hiba sushi
Handy man.
Tel.742 6250

SERVICIO PUBLICO
Mi ta chapi, lanta sushi, corta mata, transporta frigidaire, was-machine biew, drecha cas, etc.
Tel. 564 1979

SERVICIO PUBLICO
Pa haci trabow di verf y chapi, tur mantencion di pafor di cas
Yama y puntra pa Benito na
Tel.630 5185

TA BUSCA
trabou pa haci cas limpi, negoshi of oficina
Tel.561 3910

SERVICIO PUBLICO
Handyman
Pa trabouw di verfmento plumbing tuberia, chapi, limpieza di cura, drecha mata
Tel : 567 1108

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio pa haci reparacion di porta, ventana y hopi mas. Arubiano Balente
Pa mas informacion por yama
Tel. 563 6762

FOR RENT
Bunita cas na Gold Coast
3 camber 2 1/2 baño, sala, comedor, cucina y patio. Pa mas informashon por whatsapp
+58 414 614 7440

SERVICIO PUBLICO
Pa trabou di data-entry of update di bo administracion pls contact:
Tel.5682339

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio di electricista en general corto circuito y mantencion
Tel.566 5026

TA HUUR
Un camber cu tur cos inclui na Brikstraat 1
Tel.564 1979

SERVICIO PUBLICO
Masaje relajante, sports ma-sajes, aroma terapia, piedras calientes, reflexologia, faciales
Sabana Basora # 157 P.Ch.
Tel. 561 8520

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece pa cuido di mucha di dialuna pa diabierna y weekend. Pa informacion
Tel. 558 7310

SERVIO PUBLICO
Ta ofrece pa verf y chapi cura bon prijs. Nos ta hiba e sushi.
Yama pa mas informacion na
563 4828 / 5679610

SERVICIO PUBLICO
Hacemos todo tipo de construc-cion, reparacion de casas, pin-tura, acabados finos, jardines, patios, techos a buenos precios
Tel. 569 7539 / 746 0518

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Sta. Cruz	San Nicolas
Tel. 585 8028	Tel. 584 5712

EMERGENCIA 911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line 11141	
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Mi kier alaba Bo Señor di henter mi curazon".
Salmo 9:1

Conforme cu boluntad di Dios y agradecido pa tur locual e la hasi y significa pa nos a bay drumi den paz di Señor, nos mama, wela, bisawela y tanta

Sra. Vda. Jesusita Franken-Luydens
Cariñosamente yama: "Mama", "Mama Chita", "Chuchi", "Pepe Chita", "Susita"
*24-12-1930 - †28-05-2023
Viuda di: †Sr. Asinto "Chin" Franken

Na nomber di su
Yiunan:
June y Albertico Tromp
Hubert Franken y Swinda Thiel
Sra Viuda Trixi Esteba
Frederick "Rudy" Franken
Marjorie y Tony Maduro
Angelin y Sydney Dirksz
Melicent y Cecil "Juni" Tromp

Yiu di criansa:
Robertico "Marion" Maduro y Susana Wit de
Mescos cu yiu:
Sandro Farro
Gregory Milton

Nieto y Nietanan:
Nadine Tromp y Ansley Koolman y yiunan
Jerrold Tromp y yiunan
Thisia y Eric Sayers y yiunan
Hilyane Franken
Jeannil Esteba y Joally Briesen y yiunan
Nilson Esteba y Rho-Jeanne Bergen y yiunan
Isha Franken y yiunan
Asinto B. Franken
R.J Franken †
Aldrin Maduro y Roslyn Croes y yiu
Vanessa Maduro
Dianne Maduro y yiunan
Cédric y Catalina Dirksz-Steenbakkers
Ansey Dirksz
Cyrielle Tromp y Gregory Boekhoudt
Ilian Maduro
Celine Maduro

Acompañante: Regina Luydens

Rumannan: †Hose Luydens
†Chico Luydens
†Chichi Gomez
†Laura Gomez

Subrino y Subrinanan, comer y compernan, Ihanan.

Demas Famia: Franken, Luydens, Tromp, Esteba, Maduro, Dirksz, Thiel, Wit de, Farro, Gomez, Eckmeyer, Giel, Bermudez, Jeand'or, Frans, Sayers, Sanchez-Alvarado na Venezuela.

Ta invita tur famia,amigo, bisiña y conocir pa asisti na acto di entiero cual lo tuma lugar dialuna 5 di juni 2023 di 2:00 pa 4:00 pm na misa Santa Anna, despues saliendo pa Santana catolico na Noord.

Nos ta lamenta cu prome y despues di entiero no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa."
Salmo:23

Cu hopi tristesa pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia cu a bay laga nos den brasa di Señor:

Kevin Ruben Marin Tromp
*12 di augustus 2005 - †28 di mei 2023

Mama: Aireen J. Tromp
Tata: Ruben Marin Conde
Rumannan: Kimberly Victoria
Keyla Tromp
Demas rumannan na Colombia
Sobrinonan: Kaylee Ann y Owen
Welanan: †Mirlanda I. Tromp
Widys Conde Navarro
Welo: †Julien y Claudette Nunes
Omo: Julien Tromp
Tanta: Carola Ridderstap – Conde Navarro
Demas omo- y tantanan na Aruba, Colombia y Corsow
Omo- y tanta grandinan:
†Alfredo Tromp
†Joaquin Tromp y famia
†Carlos Tromp y famia
Vda. Itala Danjo-Tromp y famia
Carole Tromp y famia
Melvin Tromp y famia
Carlos Severino Tromp y famia
Milton Tromp y yiunan
Ted Tromp y yiu
†Norman Tromp y yiunan
Vince Tromp y yiu
Jennifer Dijkhoff - Tromp y famia
Primonan: Jean- Pierre na Merca, Joel y Jonathan Tromp na Hulanda Madrina: Sharin Tromp
Padrino: Alfonso Krozendijk
Su amiga stima: Daisy Aldana
Amigo di cas: Gregorio J. Quandt
Omo- y tantanan grandi na Colombia, Corsou y Hulanda, primo(a)nan, amigo- y amiganan, conocirnan, bisiña- y coleganan (mucho hopi pa menciona)
Demas famia na Aruba, Colombia, Corsow, Hulanda y Venezuela: Tromp, Marin, Victoria, Nunes, Conde, Krozendijk, Quandt, Everon, Maduro, Benavides, Danjo, Vos, Ras, Vrolijk, Kock, Wester, Gumbs, Van der Linde, Mejia, Magdaniel, Dijkhoff, Martis, Rivadeneira, Croes, Dirks, Martinez, Alvarez.
Ta invita pa acto di entiero cu lo tuma lugar diasabra 3 di juni 2023 na Misa Pro Catedral San Francisco di Asis di 1 pa 3 pm. Despues di entiero no ta ricibi bishita di condolencia na cas.
Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida cualkier persona.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Lagrima y flornan por seca, su recuerdonan y tur loke el a haci y significa pa nos, lo keda graba pa semper den nos mente y curason.
"Cerca Dios mi alma ta na paz, ta di DJ'E mi salbacion ta bin"
Salmo 62:1

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Myrna B. Kock-Croes
Cariñosamente yama "Bea of Beti"
*21-04-1939 - †01-06-2023

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

E binida di Señor
Ma nos no kier, rumannan, pa boso keda
den ignoransia tokante di esnan cu a muri,
pa boso no ta tristo manera e otronan cu no tin speransa.
Pasobra si nos ta kere cu Jesus a muri y a lanta atrobe, mescos tambe Dios lo trese hunto cunE esnan cu a muri den Jesus.
1 Tesalonisensenan 4: 13-14

Cu dolor na nos curason, nos ta particpa fayecimento di nos ser stima:

Nicolaas Quandus
Mihor conoci como "Nic of Cola"
*31 Januari 1951 - † 30 Mei 2023

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Arbeidsmarktregistratie (AMR) di Departamento di Progreso Laboral (DPL) cu campaña pa entrega Formulario AMR 2023 den luna di juni 2023

Ta urgi tur dunador di trabao pa tene bon cuenta cu e oportunidad aki!

Departamento di Progreso Laboral (DPL) su departamento di "Arbeidsmarktregistratie" (AMR) ta responsabel pa tuma formulario di dunadornan di trabao y documenta esaki pa asina tur otro departamento di DPL por uza e informacionnan importante aki.

Ta trata di informacion manera e.o.; e necesidad y cantidad di personal, e funcionnan existente y necesario etc. Ultimo tempo AMR ta hayando asina hopi peticion pa cita y entrega cu a pone cu AMR su citanan a bira mas leu. Pa atende cu e asunto aki na un manera mas responsabel y eficiente posibel pa tur cliente, DPL ta bin cu un campaña den luna di juni 2023 pa asina tuma y procesa mas hopi peticion posibel entre 12 di juni 2023 te cu 30 di juni 2023.

Campaña pa entrega bo formulario di AMR 2023 libremente!
Por entrega bo AMR entre 12 te cu 30 di juni 2023 sin mester haci un cita online (walk in);
Orario pa presenta na DPL ta di 8:00 am - 11:30 am y di 1:30 pm - 3:30 pm;
Esnan cu a traha un cita caba tambe por presenta entre fechanan ariba menciona libremente;
Ora cu presenta na DPL mester cumpli si cu tur rekisito stipula conforme e checklist di cada formulario di AMR 2023;
Mester presenta cu un Copia di bo Checklist pa asina DPL stempel "voor ontvangst" si acaso a cumpli cu tur rekisito;
Mester yena tur formulario di AMR 2023 digital (getypt) pa nos acepta;
Percura pa tur e documentonan (file completo) ta firma (no paraaf) cu pen blauw;
Ta importante pa e persona autorisa cu ta bin entrega e AMR 2023 presenta cu un identificacion (ID) valido pa motibo di registracion na balie di DPL.

DPL kier a invita tur dunador di trabao cu ainda no a entrega of cu ainda no tin un cita haci na AMR, pa haci bon uzo di e oportunidad aki.

Rosario Bibo dialuna 5 di juni na Alto Vista

Dialuna awo, 5 di juni, lo tin otro Rosario Bibo na Kapel di Alto Vista cuminsando pa 7or y mey di anochi.

Comision organisado ta invita tur hoben y adulto pa bin uni den oracion pa gradici Señor pa tur fabor ricibi y pa pidi ayudo pa cualkier necesidad.

Nos no ta presenta solamente nos peticionnan pa ayudo material, pero tambe pa ayudo spiritual.
Hopi studiante a pasa nan examen y ta wardando e resultado final. Sea cual sea e resultado, positivo of negativo, ban tum'e cu gratitud cu nos tin e oportunidad pa studia.

Mayornan y maestronan sin duda ta hunga un rol importante den educacion y enseñansa di tur studiante y laga nos pidi Spirito Santo sigui ilumina nan mente y guia nan den nan trabou.

Lo resa tambe pa tur enfermo sea na cas of na hospital, pa tur adulto mayor pa nan haya bon cuido sea na cas of na un cas pa hende grandi. Y pa esnan cu no tin trabou, pa pronto nan haya e bienestar material pa yuda nan famia.

Tras di cada lagrima di tristeza
Tin un sonrisa di recuerdonan bunita

Comision Revision di Statuto di OPPA a haya e tristo noticia di fayecimento di su miembro
Nicolas Quandus

Nos conoce Nic como un persona social, cariñoso y respetuoso.
Nic a forma parti di nos comision for di 2017 te na final di 2022.
Nos ta agradecido na Nic pa su participacion den nos comision.
Nos lo haya su falta sigur.

Nos ta expresa nos mas sincero pesame na su esposa, yiunan y demas famia y nos ta desea nan hopi forsa cu e perdida aki.

Comision Revison di Statuto di OPPA y su directiva.

Merca ta tuma represalia despues cu Rusia a suspende tratado New START

Revocando visa di inspectornan nuclear

(AP) — Administracion di Biden ta tumando represalia despues cu Rusia a suspende e tratado nuclear New START, anunciando diahuebs cu ta revocando e visa di inspectornan nuclear Ruso, rechasando aplicacionnan pendiente pa monitornan nobo, y cancelando permisonan standard pa avionnan Ruso drenta espacio aereo Mericano.

Departamento di Estado a bisa cu ta tumando e stapnan aki y otronan como respuesta na e “violacionnan andando” di Rusia pa cu e New START, e ultimo tratado di control di arma cu ta resta entre ambos pais, cu actualmente ta den disputa severo pa motibo di invasion Ruso na Ucrania.

“Merca ta comprometi na implementacion completo y mutuo di e tratado New START,” a bisa. “Consistente cu e compromiso aki, Merca a adopta contramedidanan legal den respuesta na e violacionnan andando di Federacion Ruso pa cu e tratado New START.”
E departamento a bisa cu e revocacion di visa y rechaso di aplicacion, como tambe un decision di Merca pa stop di comparti informacion riba estado of ubicacion di misil y data di telemetria riba lansamentonan test cu Rusia, tabata consistente cu ley internacional pa motibo di accionnan di Rusia.

Sinembargo, Merca ta bay continua notificando Rusia ora haci lansamento di test, a bisa, agregando cu e stapnan cu ta tumando ta reversible si Moscu ta bolbe cumpli cu e tratado.

Rusia a suspende su participacion den New START na februari, den un movida cu Merca a bisa tabata “legalmente invalido.” Inmediatamente despues, Moscu a reduci su cumplimento cu e tratado.

Permiti inspeccion di sitionan di arma y duna informacion riba e ponemento di misil intercontinental y balistico basa riba submarino, y test di nan lansamento, ta componentenan critico di New START, cual presidentenan e tempo ey, Barack Obama y Dmitry Medvedev a firma na 2010.

Na maart, Merca a anuncia cu e y Rusia a stop di comparti data di arma nuclear bianual cu otro. Merca a bisa cu tabata kier continua pa comparti esaki, pero a stop despues cu Moscu a informa Washington cu no lo comparti su data.

A pesar cu a extend’e brevemente despues cu presidente Joe Biden a asumi su cargo na januari 2021, New START ta presiona severamente pa e guera Ruso na Ucrania y ta debil desde cu presidente Ruso, Vladimir Putin a anuncia cu Rusia ya no ta bay cumpli cu su rekisitonan.

E tratado ta limita cada pais na no mas di 1,550 warhead nuclear lansa y 700 misil y bomber lansa. E acuerdo ta envisiona inspeccionnan amplio pa verifica cu ta cumpli. E inspeccionnan a stop na 2020 pa motibo di pandemia di Covid-19. Discusionnan pa reanuda esaki mester a tuma lugar na november 2022, pero Rusia a cancela esakinan abruptamente citando e sosten di Merca pa Ucrania.

Departamento di Estado Mericano a bisa cu a avisa Rusia di e contramedidanan prome cu tempo y tambe a informa cu Washington ainda ta interesa pa mantene e tratado na bida.

Polis di frontera bao investigacion pa boto cu a zink matando 94 migrante, segun medionan Italiano

(AP) — Tres miembro di cuerpo di polis di frontera Italiano ta bao investigacion, sospechando cu nan ta involucra cu un boto cu a zink cerca di e costa sur di e pais e aña aki cu a mata mas di 90 migrante, segun medionan di comunicacion Italiano a reporta ayera.

Citando varios orden di buskeda di fiscal, e corant Corriere della Sera a bisa cu investigadornan a cita “anomalianan significante” den e registro di actividad di un barco di motor di polis Italiano usa den un buskeda bandona pa e barco sobrecarga cu migrante.

Un avion di vigilancia opera pa agencia di frontera y wardacosta di Union Europeo, Frontex, prome a mira e barco bieu di palo den Lama Ionian riba e anochi di 25 di februari. E agencia a indica na autoridadnan Italiano cu no tabatin life vest visible pero e boto, cual traficadornan di hende a lansa na Turkia, no a mustra señal di ta den problema.

Polis financiero di Italia, cual tambe tin un rol den control di frontera, a manda dos patruya pa “intercepta e boto.” Tiki despues cu a cancela e buskeda pa motibo di mal tempo, e barco a kibra den otro despues di dal den santo na Calabria, e “tenchi” di peninsula Italiano.

Alrededor di 80 persona a sobrevivi. E cantidad di morto conoci a keda na 94 despues cu a recupera restonan na lama of riba beach, algun di nan varios siman despues. Ta kere cu un cantidad no determina di migrante ta desaparecido.

Citando mas di e solicitud di buskeda di siete pagina, Corriere della Sera a bisa cu fiscalnan a nota cu algun di e registronan no tabata skirbi na momento cu e barconan di patruya tabata ehecutando un buskeda, sino varios ora despues. Na e momento ey, ya e boto cu su consequencianan fatal tabata den noticia.

Segun un reportahe den medionan Italiano, e tres personal di polis ta siendo investiga bao sospecho di homicidio, fout relaciona cu documentacion oficial, y di causa un naufragio. No tabata inmediatamente cla si nan a participa den e buskeda of tabata na waf dunando orden.

Ademas di e miembronan di polis di frontera, tres otro hende ta siendo investiga, segun canal di noticia Sky TG24 y otro medionan Italiano a reporta. Corriere della Sera a bisa cu e orden di buskeda a redacta e nomber di e otro tres.
Diabierna tabata un dia festivo na Italia y oficina di fiscal tabata cera.

Dos barco di polis di frontera a haci un buskeda inicial pa e barco yen di migrante. Pero rapidamente nan a bolbe den marduga di dia 26 di Februari pa motibo di mal condicion riba lama, autoridadnan a bisa e tempo ey.

Fiscal di Calabria, den investiga e tres miembro di polis di frontera, a sostene cu un barco di patruya, un barco di motor identifica como V5006, realmente tabata na e puerto na Crotone, Calabria, na momento cu registro a indica cu e tabata riba lama buscando e barco di migrante, Corriere della Sera a bisa.

Un barco di wardacosta Italiano, miho ekipa y construi pa busca barco den problema den awa dificil, eventualmente a sali pero pa e tempo ey ya yamada di emergencia a cuminsa drenta. Pa ora wardacosta yega na e escena, e barco di migrante ya a zink, curpanan tabata den lama y decenas di sobreviviendo tabata purbando desesperadamente di landa yega e oriya.

E investigacion Italiano tambe a conduci na aresto di cuatro homber sospecha di ta e traficantenan y kende tabata entre e sobrevivientenan. E ultimo di e cuatro aki a ser tuma den custodia despues di yega Austria, unda a entreg’e na autoridadnan Italiano fin di april.

ARUBA VANDAAG®

ZATERDAG 3 JUNI 2023 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Saba en Seppa overhandigen manifest aan Minister Arends

Pagina 5

Is BBO aan de grens... Echt tijdelijk...?

Pagina 2

Eerste zending producten uit Venezuela bereikt maandag Aruba

Pagina 7

Is BBO aan de grens... Echt tijdelijk...?

De minister belast met financiën heeft een publieke reactie gegeven op de zienswijze van de Raad van Advies (RvA) over de ontwerpwet tot wijziging van de wet op de BBO om de heffing van deze belasting aan de grens mogelijk te maken. De Raad was behoorlijk kritisch in deze zaak en had dan ook als aanbeveling het wetsvoorstel niet aan de Staten ter goedkeuring voor te leggen, zonder aandacht te besteden aan hetgeen dit adviesorgaan naar voren had gebracht. Zoals te verwachten uitte RvA om te beginnen kritiek op het feit dat men het voorstel te laat ontving, eind maart terwijl onder grote druk men op 10 mei jl. het advies afleverde. Het gevolg was dat het document te laat bij het parlement zou arriveren om de invoering per 1 juni 2023 mogelijk te maken, daar de regering zelf ook nog eerst antwoord op het advies moest geven, hetgeen inmiddels heeft plaatsgevonden.

Een belangrijk punt van kritiek van de RvA was waarom men niet per 1 januari 2024 meteen een BTW zou invoeren, daar de voorbereidingstijd nu lang genoeg heeft geduurd, vijf jaar, en dat het urgent is geworden om nu met die verandering te komen, omdat dit op de lange termijn gunstiger zou zijn voor ons belastingstelsel. In haar reactie wijst de minister op de reden om de BTW nog niet in te voeren. Dit zou samenhangen met de internationale situatie die een zodanig grote inflatie heeft veroorzaakt, dat de invoering van de BTW begin 2023 net te veel zou worden voor de lokale consument. Bovendien uitte de bewindsvrouw de wens om op langere termijn wel de BTW in te voeren. Zij noemt daarbij een periode van enkele jaren, zodat iedereen kan wennen aan dit 'hybride' BBO-systeem, onderweg richting een compleet Btw-systeem.

We zijn eigenlijk niet zo overtuigd van de invoering van een BTW over enkele jaren. De reden om dit te denken vinden we in dezelfde bevindingen van de RvA, waarin ons in herinnering wordt gebracht dat de 'BBO aan de grens' al eerder een concreet voorstel was, dat op 22 november 2019 aan de Raad was voorgelegd ter advisering. De intentie was een invoering per 1 januari 2020; daarna werd de invoeringsdatum verplaatst naar april 2020 daar de tijd te kort was om zowel advies van RvA te krijgen en het wetsvoorstel door de Staten te halen. De geschiedenis herhaalt zich dezer dagen...? Daarna werd het de Covid-19-crisis die de invoering onmogelijk maakte. En op het moment dat besprekingen werden gevoerd met Nederland, over de hulpverlening, kwam de BTW, een lang gekoesterde wens van Nederland en het IMF, terstond weer ter tafel. Noch in 2020, noch gedurende 2021 is er iets vernomen over de invoering van de BBO aan de grens. Het was pas in 2022, toen de tijd begon te dringen om de BTW in te voeren, ziedaar het voorstel van 2019, dat in de jaren daaraan voorafgaand geen publiciteit had gekend omdat het ontwerp in het vertrouwelijke proces tussen regering en RvA was blijven steken, als – zogenaamd – tijdelijk alternatief voor de BTW. Wij voorzien dat de regering hoopt dat deze maatregel goed zal uitpakken en als dat lukt krijgen we vervolgens weer het bekende opwerpen van bezwaren, ruzie met Nederland over het niet willen invoeren van de BTW, hetzelfde verhaal van onwil met betrekking tot de BTW dat we al decennialang kennen. We zouden het niet erg vinden om deze keer ongelijk te hebben...

Naast de kwestie van hoe tijdelijk de huidige maatregel zou zijn, blijven nog andere vragen hangen. Bijvoorbeeld, waarom is de gelegenheid niet te baat genomen om het systeem van invoerrechten nog meer te vereenvoudigen, zoals het IMF had aanbevolen? Het idee was om alle invoerrechten boven de 12% te verlagen naar dat niveau, en alle tarieven onder de 6% tot die hoogte op te trekken., met behoud van de categorieën die op 0% zijn gesteld. Dit mede gezien de taken die het douanekorps erbij krijgt met de inning van de omzetbelasting bij invoer. Nu wordt slechts een gedeeltelijke simplificatie doorgevoerd, waarbij het opmerkelijk is dat sommige hoge tarieven, bijvoorbeeld de 22% voor meubels, gehandhaafd blijven. En dat terwijl dit tarief dateert uit de tijd dat Aruba deel uitmaakte van de Antillen, waar hoge importtarieven bestonden om de meubelindustrie in Curaçao te beschermen. Nu zou een persoon die voor eigen gebruik meubels invoert bijna 30% betalen bovenop de invoerwaarde, daar hij geen restitutie kan krijgen aangezien hij geen onderneming heeft. En waarvoor, als Aruba toch geen meubelindustrie heeft die beschermd dient te worden tegen import en dus elke logica ontbreekt om dit tarief te handhaven? Wij hebben bij herhaling dit bekritiseerd, maar deze onlogische uitwas lijkt het eeuwige leven te hebben... Nogmaals, een meer drastische vereenvoudiging zou dit soort idiotie uit de wereld helpen en verder bijdragen tot de verlichting van de taken voor het douanekorps. Als je als regering je bevindt in een 'give and take' situatie, waarom dan niet beter werk gedaan in dit opzicht.

Tenslotte nog iets met betrekking tot de invoer van goederen voor eigen gebruik door de burger. Dit is niet alleen een kwestie van reageren op het invoeren van de BBO bij import en de neiging tot nu toe om dit te omzeilen. Mondiaal gezien heeft het rechtstreeks (online) kopen van goederen een grote vlucht genomen. Met 7% erbij zal het steeds nog aantrekkelijker zijn dan lokaal te kopen, daar men niet de overheadkosten van de lokale ondernemer hoeft te betalen. De overweging om lokaal te kopen zit hem in de wens van garantie en service, vooral ook in verband met reparaties. Daar moet de commercie zelf in de eerste plaats iets aan doen, niet alles dient van de overheid te komen...

Studie naar de economische effecten van VHR op Aruba:

Negatieve effecten wegen zwaarder dan positieve effecten

VHR is een belangrijke speler geworden in de toeristische sector van Aruba. Vacation Home Rentals (VHR) vertegenwoordigt 11% van de huisvestingsvoorzieningen en 28% van de toeristen die een tijdje op Aruba verblijven. De Arubaanse bevolking is positief over het effect van het toerisme op het eiland, maar maakt zich zorgen over de gevolgen voor de kosten van levensonderhoud, het milieu en de economische toegankelijkheid van huisvesting.

Area	Rentals	Entire homes (% of rentals)	Booked for more than 90 days	Rentals as % of housing stock*
Noord	2,083	1,969 (95%)	47%	25%
Oranjestad	693	576 (83%)	38%	11%
Eagle Beach	386	325 (84%)	61%	11%
Savaneta	140	127 (91%)	56%	6%
Santa Cruz	81	70 (86%)	47%	1%
Cunucu Abao	41	39 (95%)	47%	11%
San Nicolas (South)	52	47 (90%)	42%	2%
Pos Abao	20	20 (100%)	82%	11%

Source: Amsterdam Bureau for Economics (2023), based on AirDNA data and Central Bureau of Statistics (2022).

Volgens de studie naar de economische effecten van VHR op Aruba wegen de nadelen zwaarder vanwege de kenmerken van de Arubaanse economie en de lokale VHR-sector. Bovendien zijn er aanwijzingen dat de naleving van de VHR-sector tekortschiet. Daarom zijn beleidsmaatregelen nodig om de nadelige gevolgen voor de samenleving te verminderen.

Grootste aanbieder van accommodaties Volgens gegevens van de Centrale Bank van Aruba (CBA) heeft VHR in 2022 7.615 accommodaties verstrekt, wat impliceert dat VHR meer accommodaties biedt dan hotels en timeshare. Het aanbod van VHR, volgens de CBA, komt overeen met 3.413 huureenheid en 28% van de overnachtingen van toeristen op Aruba.

De studie geeft aan dat het Arubaans Toerismebureau (ATA) het aantal eenheden voor datzelfde jaar schat op 4.203. Ter vergelijking, de huisvestingsvoorzieningen bestonden uit 387.380 eenheden in 2020.

Lagere prijzen
De gemiddelde dagprijs van VHR is lager dan die van traditionele hotels. De gemiddelde dagprijs van timeshare en VHR is vergelijkbaar. Een lagere gemiddelde dagprijs maakt een langer verblijf mogelijk. Volgens de studie verblijft 28% van de toeristen die langer dan één nacht op Aruba blijven in een VHR, terwijl slechts 22% van de aangekomen toeristen in een VHR verblijft.

Dit impliceert dat verblijven in VHR ongeveer 25% langer duren. Het moet worden opgemerkt dat de gemiddelde dagprijs van VHR van toepassing is op de accommodatie zelf, in plaats van op de individuele kamers.

Critici beweren dat de lagere prijzen te wijten zijn aan het niet naleven van regulering. Ze beweren dat de toeristenbelasting niet volledig wordt betaald en dat VHR residentiële tarieven betaalt in plaats van commerciële tarieven voor openbare diensten.

Als dit inderdaad het geval is, benadrukt de studie dat Aruba te maken heeft met hetzelfde nalevingsprobleem dat wordt genoemd in internationale literatuur.

Men minder bezetting
De studie wijst erop dat VHR aanzienlijk lagere bezettingsgraden heeft dan traditionele hotels. Terwijl hotels tijdens het hoogseizoen volledig volgeboekt zijn, werd in de jaren 2019-2022 slechts tweederde van de beschikbare VHR-eenheden bezet.

In 2022 varieerde de bezettingsgraad van VHR tussen 45% in het laagseizoen en 66% in het hoogseizoen. Inkomsten De VHR-sector genereert aanzienlijke economische activiteit. De studie benadrukt dat de inkomsten uit VHR-reserveringen in 2022 zijn gestegen tot 153 miljoen dollar. Vacation Rentals Professionals Aruba (VRPA) heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de toegevoegde waarde van de sector voor de economie van Aruba.

Dit onderzoek hield rekening met een breed scala aan effecten. Ten eerste werd de waarde van de reserveringen berekend en werd er een veronderstelling gemaakt over de toeristische uitgaven op basis van historische gegevens. Ten tweede werden indirecte effecten berekend, zoals de activiteiten van hotelvoorzieningen. En ten derde werd er gekeken naar de geïnduceerde effecten, wat verwijst naar de uitgaven van personen die inkomen ontvangen uit de VHR-sector.

De studie berekende dat de sector in 2021 een economische activiteit van 479 miljoen dollar vertegenwoordigde (5.635 banen). De toegevoegde waarde werd berekend op 230 miljoen dollar, wat overeenkomt met 7% van het bruto binnenlands product (BBP) in 2021.

Vanwege de combinatie van directe en indirecte effecten en geïnduceerde effecten is deze berekening optimistisch.

Limiet ondersteund
De tabel (links) is gebaseerd op gegevens van AirDNA, die rekening houdt met Airbnb- en Vrbo-eenheden. In de maand maart waren er volgens het onderzoek 3.496 verhuureenheden beschikbaar in deze database. Dit is lager dan de 4.203 eenheden die door ATA werden genoemd voor 2022.

De cijfers van ATA zijn gebaseerd op de Transparent-database, die naast Airbnb- en Vrbo-eenheden ook accommodaties van Booking.com en TripAdvisor omvat. Bovendien zijn niet alle delen van Aruba geregistreerd in AirDNA. Daarom moeten de cijfers in de tabel als een ondergrens worden beschouwd. Noord De meeste Airbnb- en Vrbo-verhuureenheden bevinden zich in Noord. Dit betekent dat het grootste deel van het aanbod geconcentreerd is in gebieden waar het toerisme al sterk ontwikkeld is. Er zijn 2.083 verhuureenheden in Noord, van een totaal aanbod van 7.971.

Volledig bezette accommodaties op VHR-platforms vertegenwoordigden 25% van de bestaande woningen in 2020.

Langdurige reserveringen Een groot deel van de verhuureenheden in alle regio's was gereserveerd voor meer dan 90 dagen in het voorgaande jaar waarin de gegevens werden verzameld. Volgens lokale wetgeving (ROPV artikel 4.3) mogen woningen en residentiële appartementen echter slechts maximaal 90 dagen worden gebruikt voor recreatieve doeleinden.

Het onderzoek benadrukt ook bezorgdheid over het gebrek aan naleving hiervan, wat consistent is met internationale literatuur.

Internationale literatuur in de context van Aruba Hoewel VHR extra toeristische inkomsten kan genereren, merkt de studie op dat de sector ernstige gevolgen heeft voor de woningmarkt, mede door zijn commerciële aard. Er zijn verschillende relevante kenmerken die het evenwicht tussen de positieve en negatieve effecten van VHR bepalen.

De tabel (rechts) presenteert gegevens met betrekking tot de context van Aruba. De tabel noemt de conclusies die uit de gegevens zijn getrokken.

De VHR-sector heeft een commercieel karakter en vertegenwoordigt momenteel 11% van het woningaanbod. Hoewel de VHR-sector meer toeristenaccommodaties mogelijk maakt en de bevolking over het algemeen positief staat tegenover toerisme, maken ze zich ook zorgen over de effecten van toerisme op de kosten van levensonderhoud en de toegankelijkheid van huisvesting. De negatieve effecten wegen zwaar en er is behoefte aan beleid.

Variable	Data on Aruba	Implications for the effects
Type of listing	• More than 80 percent of the rentals in any region consist of entire homes (see the previous table).	• The effect on the housing market is real, as entire homes are withdrawn from the market. • The sector has become commercial: most listings belong to owners that are wealthy enough to own at least a second home, rather than small owners looking for additional ways to provide for living expenses. • The owner usually does not live on site. This threatens to cause more nuisance.
Number of properties of hosts[24]	• The AirDNA database contains several managers that are responsible for more than 50 rentals each. Some even manage more than 100 listings. • The Central Bank of Aruba estimates that at least 11 percent of properties are owned by non-	• The sector has become commercial: there are sizeable players active in the market, a significant portion of which are foreign.

De Ouderenzorg is geen...Exclusief overheidsgebeuren...

Er is een serieuze discussie gaande in de ouderenzorg, tussen de grootste stichting op dit gebied en de betrokken bewindsman. Zoals de minister zelf aangaf in een recente persconferentie, kan deze zaak mogelijk uitmonden in een verlies voor alle betrokken partijen. Dit wijst erop dat hij de wens heeft de problemen op te lossen. De bewindsman heeft daarvoor een lijst gepresenteerd met vijf kernpunten die hij belangrijk vindt om de zaak tot een goed einde te brengen. De vijf punten zijn: 1. De overheid stelt het beleid vast; 2. De overheid kiest de instellingen om het beleid uit te voeren; 3. Om dat beleid uit te voeren ontvangt de instelling overheidssubsidie; 4. De instelling dient financieel verantwoording af te leggen aan de overheid daar subsidie afkomstig is uit publieke fondsen; 5. De overheid dient op diens beurt verantwoording af te leggen aan het parlement.

Op het eerste gezicht lijken deze punten ook logisch om kader te geven aan het gezamenlijke werk. Echter, zelfs als men dit zou accepteren om de dialoog te kunnen voeren, zouden niet alle punten aan tafel noodzakelijkerwijs kunnen rekenen op volledige aanvaarding. Laten we even de punten nalopen om te kunnen wijzen op mogelijke en soms gerechtvaardigde verschillen van inzicht.

De overheid stelt het beleid vast. In het algemeen is dat waar, uiteindelijk moet de betrokken bewindspersoon het beleid vaststellen, het overheidsbeleid wel te verstaan. Maar, hoe kom je als overheid aan alle informatie voor goed beleid? De eerste gedachte zou zijn om de tafel te gaan met de belanghebbende partijen, in de eerste plaats de instellingen die zorg verschaffen in deze sector. Als een overheid een beleid wenst te voeren dat niet op minimaal gedeeltelijke acceptatie van de belangrijkste actoren kan steunen, dan zal die overheid ertoe gedwongen worden zelf de ouderenzorg ter hand te nemen. De overheid wil echter, althans tot nu toe, juist dit punt vermijden. De gedachte is, mag men aannemen, dat de instellingen die het werk nu verrichten beter werk kunnen leveren dan de overheid zelf. Dat doet niets af aan het belangrijke uitgangspunt dat de overheid de verantwoordelijkheid heeft om te zorgen voor adequate zorg voor diegenen die dat nodig hebben. Als een overheid geen aanleiding ziet om de gehele zorg zelf uit te voeren, dan zal men tot een gezamenlijke basis moeten komen met de actoren in de sector. Geen van de partijen kan zich de luxe veroorloven om van de onderhandelingstafel weg te lopen en de zaak op z'n beloop te laten. Dus de stelling dat de overheid het beleid vaststelt dient iets ruimer geïnterpreteerd te worden dan de indruk die werd gewekt.

De overheid kiest de instellingen om het beleid uit te voeren. Hier kan wederom de stelling verkeerd geïnterpreteerd worden. In veel gevallen bestonden de instellingen lang voordat de minister er kwam... Het is geen kwestie van een geheel nieuwe sector waarbij gewerkt gaat worden met instellingen die het beleid van de overheid volledig onderschrijven en uitvoeren omdat ze zelf ook net komen kijken. Natuurlijk moet het zo zijn dat minstens de algemene beleidslijnen onderschreven worden, maar er blijven altijd detailpunten bestaan waar verschil van inzicht mogelijk is, zonder dat dit noodzakelijkerwijs moet leiden tot calamiteiten. In ieder geval is het zo dat als de overheid geen nieuwe instellingen creëert die naar de letter de overheidsinstructies gaan volgen, dat men dan zal moeten werken met degenen die er zijn.

Overheidssubsidie, iets onontbeerlijks, maar ook hier weer meerdere kanten aan de zaak. Om subsidie te krijgen dient een instelling te voldoen aan de subsidievoorwaarden, hetgeen inhoudt dat administratie en verantwoording van ontvangen fondsen op bepaalde wijze plaatsvindt. Dit punt is een aantal jaren geleden ook naar voren gekomen en het mag meer dan duidelijk zijn dat de overheid mag vastleggen hoe en wanneer de verantwoording over gegeven fondsen zal plaatsvinden. Anderzijds, omdat de overheid ook de verantwoordelijkheid heeft om adequate zorg te bieden of te laten bieden, kan men subsidie niet zien als een soort dienst bewezen aan de zorginstelling, maar heeft het meer de kenmerken van een akkoord tussen partijen, die beiden zich zeer bewust moeten zijn van hun verantwoordelijkheden. De sector is simpelweg geen exclusief overheidsterrein.

Dit brengt ons ook meteen op meer strategisch terrein, met name de best mogelijke aanpak hierin, gezien de uitdagingen voor de toekomst. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk te plannen voor een nabije toekomst met steeds meer bejaarden, waarbij het uitgangspunt is om mensen zoveel mogelijk buiten de gespecialiseerde zorg te houden. We kunnen het allemaal eens zijn met het zoveel en zo lang mogelijk ouderen in een in sociaal opzicht aantrekkelijker omgeving te houden, bij voorkeur dicht bij de eigen familie. Dit zal op zich al een zware taak worden gezien de gezondheidstoestand in het algemeen in onze samenleving en in het bijzonder van onze ouderen. Diezelfde slechte gezondheidssituatie zal menig oudere ervan weerhouden door te werken of welke vrijwilligersactiviteit ook op zich te nemen, wat de doelstelling van het zo actief mogelijk houden van ouderen behoorlijk zal bemoeilijken. Ook kunnen we waarnemen dat er praktisch geen mobiliteit bestaat bij ouderen die geen eigen vervoer hebben, ook al omdat de huidige infrastructuur dit belet. Het beeld van Europa waar men een groot aantal bejaarden kan zien die dagelijks op pad gaan met hun scootmobiel om boodschappen te doen, om te werken of af te spreken met vrienden en kennissen, zien we hier geen werkelijkheid worden. In feite is dit onderwerp ook niet uitsluitend een kwestie die dit ministerie aangaat, maar diverse andere ook... En waar blijft dan dat gezamenlijke werk, en die gezamenlijke verantwoordelijkheid?

Saba en Seppa overhandigen manifest aan Minister Arends

Werknemers van de Stichting Algemene Bejaardenzorg Aruba (SABA) samen met Magaly Brito, de voorzitter van de vakbond Seppa, hebben gisteren een manifest overhandigd aan minister Ursell Arends, belast met aangelegenheden betreffende ouderen. In het manifest uitten ze hun zorgen en wantrouwen ten aanzien van het bestuur van SABA.

De groep werknemers kwam samen met Magaly Brito naar het Bestuurkantoor, waar ze aangaven dat ze al enkele maanden een zeer verontrustende situatie opmerken, een voortdurende discussie tussen SABA en de Arubaanse regering, waarbij elke partij zijn standpunt argumenteert. Ze geloven dat het moment is aangebroken dat beide partijen aan tafel moeten gaan zitten, de weg openen voor dialoog en zo tot een oplossing komen.

"Werknemers van SABA zijn moe van al deze discussies, omdat er uiteindelijk een zeer belangrijk punt voor hen is, namelijk het recht op salarisbetaling. Ze hebben lang geëist om hiervoor betaald te worden en er is geen duidelijkheid, terwijl de minister, te allen tijde, tijd en ruimte heeft gegeven om onderzoek te doen binnen de stichting om te zien of het geld daadwerkelijk naar SABA is gegaan of dat de regering deze werknemers nog verschuldigd is", zei Brito.

Ze merkten ook op dat eerdere ministers hebben aangegeven dat ze te maken hebben gehad met deze problemen, dat er geen duidelijkheid is en dat ze vasthouden aan het idee dat er een oplossing moet zijn om deze kwestie recht te zetten.

Brito verzekerde ook dat ze geloven dat op een bepaald moment elke stichting of entiteit die publieke gelden ontvangt, verantwoordelijk moet worden gehouden op een juiste en transparante manier voor hoe het geld wordt gebruikt en waar het werkelijk naartoe gaat.

Ze zeggen dat ze regels respecteren en hebben kennis genomen van verschillende rapporten die, volgens Brito, "verontrustend" zijn, en ze geloven dat dit alleen in dialoog kan worden besproken om te bepalen wie gelijk heeft of niet.

Namens de werknemers heeft Brito het document overhandigd waarin ze minister Arends verzocht om het in overweging te nemen en om op korte termijn een reactie te ontvangen.

Dit is de vijfde brief die ze hebben overhandigd, en ze hebben ook een verzoekschrift ingediend bij Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba, omdat het noodzakelijk is en zo ook voor de discussie die ook in de pers plaatsvindt, waar minister Arends verantwoordelijk is voor het beheer en de zorg voor ouderen, "en we geloven dat dit beheer ook als beleid van een land moet blijven."

Samen daarmee hebben ze een brief overhandigd aan de raad van toezicht van SABA, waarin ze de verschillende zorgen van de werknemers naar voren brengen en aangeven dat ze geen vertrouwen meer hebben in wat er gebeurt met betrekking tot het management.

In de brief merkte hij op dat het moeilijk was om het aan de raad te overhandigen en dat ze uiteindelijk niet hebben kunnen bereiken, maar dat hij het via iemand anders heeft afgeleverd die geen kennis heeft of hij in het managementteam zit. "Het is jammer dat dingen op deze manier gaan, en de minister kan noteren dat er serieuze problemen zijn en indien nodig maatregelen nemen om te waarborgen dat er respect is voor onze regels en dat het geld van het volk op de juiste manier wordt behandeld, maar uiteindelijk verwachten het land Aruba en onze ouderen een zorgvuldig beheer, dat verdienen ze," verzekerde Brito.

Minister Arends verklaarde op zijn beurt dat de salarisbetaling er al sinds 2002 is, waar het een "heen en weer" is geworden tussen Seppa en deze raad van toezicht, dus ze hebben een onderzoek moeten instellen om duidelijkheid te krijgen of de regering moet betalen of dat ze deze fondsen al hebben betaald.

"Ik heb al op verschillende momenten gezegd dat als er is benadrukt dat de regering moet betalen, we ook onze verantwoordelijkheid zullen nemen om dat te doen. Sinds ik de persconferentie heb gehouden, heb ik ook gezegd dat ik hoop dat er een moment komt waarop de publieke en politieke discussie eindigt en dat we terugkeren naar de tafel. Waarom? Omdat in de huidige situatie geen enkele partij als winnaar uit deze discussie zal komen," merkte minister Arends op. Hij zei ook dat ze gisteren in de ministerraad moesten informeren over een commissie die deze kwestie zal behandelen en tot een oplossing zal komen, zodat ze kunnen bemiddelen tussen de regering en SABA om tot een concrete oplossing te komen voor de discussie tussen SABA en de regering, evenals hoe ze op de lange termijn de zorg voor ouderen zullen blijven aanpakken.

Op 15 juni is er een vergadering gepland tussen de advocaat van de regering en de advocaat van SABA om het gesprek te beginnen en te kijken hoe een oplossing kan worden gepresenteerd. "Binnenkort zullen we aan tafel zitten met SABA om ook hun zorgen aan te pakken en om te zien hoe ik werk en wat ik wens te bereiken, namelijk concrete oplossingen. Ik heb dit gezegd in de parlementaire zaal, tijdens persconferenties en voor de camera's toen de zaak liep: op geen enkel moment zullen de werknemers en de ouderen die zorg nodig hebben, worden geschaad. De regering zal haar verantwoordelijkheid nemen, en ik geloof dat jullie recht op een oplossing zullen krijgen en we zullen eraan werken om dat te garanderen, dat is het hoofddoel," aldus minister Arends.

Brito van Seppa verzocht minister Arends ook om ervoor te zorgen dat Aruba op de juiste manier de financiering van de zorg en het beleid voor ouderen verzorgt. "Het beheer en de zorg voor onze ouderen mogen nooit onderhevig zijn aan bezuinigingen, simpelweg omdat een land niet genoeg geld heeft, of het nu wel of niet zo is," benadrukte ze.

Ze bracht ook naar voren dat er telkens een grote wachtlijst is van volwassenen die wachten op zorgdiensten. "We vragen de minister om alle inspanningen te leveren, zodat deze mensen en hun families op korte termijn verlichting kunnen krijgen in welke situatie ze zich ook bevinden, en toegang tot zorg kunnen krijgen, indien mogelijk, bij SABA."

Een van de taken van de commissie die volgens minister Arends wordt opgericht, is het vinden van een oplossing voor de 170 personen die op de wachtlijst staan voor benodigde zorg. Op dit moment heeft SABA 294 patiënten en in totaal 256 in de 13 zorginstellingen, en er zijn ook nog 170 mensen thuis die wachten op hulp en zorg.

Minister-President Evelyn Wever-Croes:

"Corporate Governance moet zeer goed gedefinieerde grenzen hebben"

Op 10 maart werd tijdens de Ministerraad de Landsverordening Code Corporate Governance besproken. Op dat moment kondigde de Minister van Integriteit, Ursell Arends, via een persbericht aan dat Aruba eindelijk kan zeggen dat er een wettelijke basis is voor integriteit.

"Gedurende het afgelopen jaar heeft het Ministerie van Integriteit gewerkt aan het concept van de wet, waarin belanghebbenden actief betrokken worden bij (semi)publieke bedrijven en de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan en bij te dragen aan het wetgevingsproces. Samen hebben we gewerkt aan de beste manier om de wet in de praktijk te brengen en nu zal deze zijn wettelijke traject vervolgen," aldus het persbericht.

Afgelopen week, tijdens een persconferentie van Minister-President Evelyn Wever-Croes, werd gevraagd of er een definitieve tekst is met betrekking tot Corporate Governance, waarop de Minister-President antwoordde: "Er is een governancekader dat we hebben vastgesteld toen ik verantwoordelijk was voor het Ministerie van Integriteit in mijn eerste kabinet. Daarna heb ik het overgedragen aan Minister Ursell Arends en zij en haar deskundigen werken eraan in een Corporate Governance-wetgevingsproces. Het huidige kader bepaalt de richtlijnen waarbinnen de regering zegt 'dit is Corporate Governance' en waar de regering niet bij betrokken is, laat je dat over aan de verantwoordelijkheid van elk overheidsbedrijf in handen van degenen die daar werken.

Dat is Corporate Governance, waarbij er een zeer duidelijke limiet moet zijn gedefinieerd over wat de regering wel en niet doet; en dat hebben we destijds als minister ook vastgesteld wat de profielen moeten zijn van degenen die als commissarissen moeten optreden, je hebt een jurist nodig, een accountant en iemand met kennis van de materie, zoals Energie bijvoorbeeld, en de vierde persoon kan degene zijn die betrokken is bij wat je nodig hebt en de ministers voldoen aan al die vereisten", zo besloot ze.

Blijf maar hotels bouwen...
Tot we een keer vastlopen...

De economie van Aruba loopt goed; de vooruitzichten voor 2023 en 2024 geven dat aan. Vooral de toeristische sector, die onze economie draagt, is bezig met een zeer goed herstel. Dit echter onder de voorwaarde dat alles normaal verloopt in de wereld. En dat is nu precies waar de komende jaren verrassingen niet zijn uitgesloten.

De cijfers die de genoemde vooruitgang aangeven zijn bijvoorbeeld de gemiddelde kamerprijs (Average Daily Rate; ADR) en daarmee samenhangend ook de inkomsten per beschikbare kamer (Revenue Per available room; RevPar), die al op een hoger niveau zijn beland dan de cijfers voor 2019, het laatste jaar voordat de coronacrisis roet in het eten kwam gooien. Daarnaast echter heeft de werkgeversorganisatie van de sector (AHATA) aangegeven dat de verwachte gemiddelde hotelkamerbezetting voor de rest van het jaar zo'n 9% achter zal blijven bij de cijfers van 2019, ongeveer 77% voor heel 2023. Hierbij moet vermeld worden dat dit gebaseerd is op minder reserveringen, dat is althans de verwachting tot nu toe.

Wat is er nu aan de hand, als er geen sprake is van een ruimer kameraanbod? Naar we begrepen hebben is dit een tendens die in de hele regio zichtbaar is. Toen Covid-19 geen probleem meer was in een groot deel van onze belangrijkste markt, was er veel belangstelling voor de Caribische regio. Nu echter komt er ook interesse in wat verder gelegen bestemmingen, zoals Europa, en de belangstelling voor de Caribische regio ia wat minder aan het worden, waardoor de prijzen naar een 'normaal' niveau zullen gaan zakken. Is het niet vreemd om dit soort details niet terug te vinden in het verslag dat het ministerie van toerisme onlangs uitbracht, na afloop van het bezoek van de delegatie van het IMF? Wellicht heeft men op Aruba geen zin om dit te vertellen, maar het IMF heeft zo een eigen wijze van informatie verzamelen en men zal dit naar waarde weten te schatten. Wij zijn er inmiddels aan gewend geraakt dat het overheidsnieuws grotendeels 'goed nieuws' voor zichzelf is, waarbij andere informatie die een evenwichtiger beeld zou kunnen geven buiten beschouwing wordt gelaten. Maar dat is niet de enige reden om aandacht aan dit onderwerp te besteden. Het is een goed moment om een breder gezichtsveld te geven van de ontwikkeling van ons toerisme en van de gehele regio.

Bijvoorbeeld, wanneer we gaan evalueren wat er in onze regio gaande is gedurende de laatste jaren, kunnen we niet onvermeld laten de diverse orkanen van enige jaren geleden behoorlijk hebben huisgehouden op sommige eilanden. Dit heeft geleid tot een grotere belangstelling voor Aruba als niet getroffen eiland, tot 2019. Maar het was te verwachten dat wanneer die eilanden weer operationeel zouden worden, de vraag naar reizen naar Aruba weer enigszins zou afnemen. Dat bleek allemaal niet relevant toen de coronacrisis begin 2020 de zaken totaal omgooide, voor iedereen en overal. We komen nu geleidelijk aan behoorlijk goed uit die crisis, maar het is belangrijk om rekening te blijven houden met de algemene tendensen in de regio. Volgens de Caribbean Tourism Organization (CTO) zal de regio dit jaar het totaal aantal bezoekers van de periode vóór de coronacrisis overtreffen, met meer dan 32 miljoen 'stay-over' bezoekers. Het aspect van planning en bouw van hotelaccommodatie was enige jaren geleden een zorg voor diezelfde CTO, toen geconstateerd werd dat er weliswaar elk jaar meer bezoekers kwamen maar dat toch de bezettingsgraad in de regio geleidelijk aan terugliep, met bovendien nog veel accommodatie in aanbouw.

Welnu, we kunnen natuurlijk denken dat deze tendens ons ongemoeid zal laten. De vraag is dan wel waarop de verwachting is gebaseerd dat wij niet te maken krijgen met een overdaad aan kamercapaciteit. Een vraag die kennelijk onze huidige regering ook niet lijkt bezig te houden, want wat we te horen krijgen is nu nog meer hotels, terwijl we voor de hotels die al in aanbouw zijn niet eens de nodige werknemers hebben. Dat is voor de regering kennelijk ook geen probleem, want dan trekken we toch gewoon een blik buitenlandse werknemers open? Dat doen we toch al meer dan dertig jaar? En wie zegt dat we niet door kunnen gaan met dat beleid? En bovendien, is er dan een alternatief? Welnu, in ieder geval heeft dezelfde regering recentelijk een lijst met innovatieve en beloftevolle economische alternatieven gepresenteerd, waarbij eerlijk gezegd de hele lijst in de categorie 'gebakken lucht' kan worden geplaatst. En dat waarschijnlijke fiasco heeft ook te maken met het onvermogen van diezelfde overheid om duidelijke stappen te nemen om nieuwe economische activiteiten werkelijk te ondersteunen. Een goed voorbeeld hiervan is het beleid met betrekking tot de uitgifte van domeingronden ten behoeve van de landbouw. Men had daar een 'vertrouwenspersoon' van de partij benoemd, die nu thuis zit vanwege de ontzegging van toegang, terwijl vanuit de eigen partij de kritiek komt dat de uitgifte niet naar behoren loopt... Het lijkt erop dat men nog steeds niet begrijpt dat de soort landbouw die de voorkeur heeft, men zou overigens beter kunnen spreken van tuinbouw, niet afhankelijk is van de relatief grootschalige uitgifte van hectaren tegelijk, maar eerder van relatief kleine percelen, waarbij de toegang tot krediet en goedkoop water meer prioriteit verdienen.

E intussen blijft men herhalen wat we al jarenlang doen, zonder rekening te houden met het risico dat we een dezer dagen geconfronteerd worden met de eerste toeristische ruïnes die geen winst meer kunnen maken. Andere landen en steden zijn ons voorgegaan in die negatieve ervaring, maar we willen dit kennelijk niet inzien...?

Jaarverslag Gemeenschappelijk Hof van Justitie: Toename van het aantal zaken

Onlangs heeft het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (Gemeenschappelijk Hof) van Aruba, Bonaire, Curaçao, Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba het jaarverslag van 2022 gepresenteerd. In het verslag behandelt het Gemeenschappelijk Hof de ontwikkeling van de rechtspraak, de ontwikkeling van de bedrijfsvoering, het toezicht op de vestigingen, de ontwikkeling van het aantal zaken en de financiën.

In veel opzichten was 2022 een jaar van herstel na twee jaar van beperkingen als gevolg van de pandemie. Voor het Gemeenschappelijk Hof werd dit zichtbaar in de afhandeling van belangrijke handelsregisters en de besluitvorming over de herstructurering van ondersteunende diensten en relevante medewerkers in hun nieuwe functies.

Bij de presentatie van de begroting voor 2023 heeft het Gemeenschappelijk Hof een beperking opgelegd gekregen met betrekking tot het budget voor de periode 2023-2025, op het niveau van 2022. Dit is gebaseerd op artikel 56 (4) van het Regeringsbesluit inzake financiering en de manier van reageren op de impact van de COVID-19-pandemie.

In de afgelopen vijf jaar heeft het Gemeenschappelijk Hof bijna 8 miljoen gulden bespaard of teruggegeven aan de landen, enerzijds door restitutie in de vorm van solidariteitsbijdragen en anderzijds door budgetaanpassingen.

Vanwege onverwachte kostenstijgingen zal het Gemeenschappelijk Hof moeten afzien van de toegepaste budgetmaximalisatie. Het is niet verantwoord om hier na 2024 aan vast te houden. Daarom moet in het recente begrotingsvoorstel voor 2024 worden benadrukt dat het Gemeenschappelijk Hof na 2025 weer een wettelijk vastgesteld kostensysteem zal toepassen voor de bepaling van de bijdrage in verhouding tot de inkomsten voor elk land.

Het jaarverslag en de jaarrekeningen van het Gemeenschappelijk Hof zullen beschikbaar worden gesteld op de wettelijk vastgestelde datum van 1 april, vergezeld van een accountantsverklaring.

Aantal Zaken

Het aantal zaken bestaat uit het aantal zaken dat wordt ingediend (ingang) en het aantal afgehandelde zaken (uitgang), opgesplitst naar eerste aanleg en hoger beroep.

In het jaar 2022 is het totale aantal ingediende zaken met 16% gestegen ten opzichte van 2021, van 31.559 naar 36.544 zaken. Dit aantal ligt nog steeds onder het niveau van de periode vóór de COVID-19-pandemie (2018-2019). Niettemin stijgen de cijfers opnieuw in alle rechtsgebieden, vooral op het gebied van bestuursrecht en strafrecht (beide met 17%).

De stijging is voornamelijk zichtbaar in het bestuursrecht, met betrekking tot belastingzaken bij de kantoren op Aruba en Curaçao.

In 2022 werden in totaal 36.315 zaken afgehandeld. Dit is een stijging van 14% ten opzichte van 2021, in lijn met het aantal ingediende zaken. Dezelfde trend is zichtbaar in alle rechtsgebieden: civiel recht 11%, bestuursrecht 2% en strafrecht 17%.

De stijging in het civiele recht is voornamelijk te wijten aan de inzet van capaciteit om achterstanden weg te werken.

Het totale aantal ingediende hoger beroepen in 2022 bedraagt 1148 zaken, wat een kleine stijging van 1% is ten opzichte van 2021. Het aantal ingediende bestuursrechtelijke zaken is met 11% gestegen, terwijl het aantal civiele zaken met 4% is afgenomen en het aantal strafzaken op hetzelfde niveau is gebleven.
Het aantal afgehandelde hoger beroepen bedraagt in totaal 1304 zaken, wat een stijging van 19% betekent ten opzichte van 2021. Deze stijging is grotendeels te wijten aan een groter aantal fiscale zaken bij de vestigingen op de BES-eilanden en Curaçao.

Het Gemeenschappelijk Hof is de eerste digitale rechtbank in het Koninkrijk die fiscale zaken behandelt, vanaf de registratie bij de rechtbank in eerste aanleg in Aruba tot en met de cassatieprocedure bij de Hoge Raad.
Dit betekent dat gedurende het gehele proces gebruik wordt gemaakt van een digitaal dossier. Dit geldt ook voor de cassatiezaken, waarbij de Hoge Raad een sterke druk legt op een veilige en

toegankelijke manier van beschikbaarstelling van alle documenten en dat de Caribische delen van het Koninkrijk hebben wat nodig is voor de cassatieprocedure. Als gevolg hiervan verloopt de cassatieprocedure sneller en efficiënter.

Medio 2022

Medio 2022 is het fiscale portaal geïntroduceerd op het kantoor in Curaçao. Als gevolg hiervan moeten alle partijen in een proces hun document- en digitaal verwerken in een individuele zaak. Bovendien worden de berichten over de voortgang van de zaak ook via het portaal verspreid.

Deze methode biedt met name voordelen voor de betrokken partijen en hun professionele vertegenwoordigers, omdat alle informatie over een zaak op één plek beschikbaar is. In de loop van 2023 zal het portaal ook beschikbaar zijn op andere vestigingen.

De digitale indiening van cassatiedossiers bij de Hoge Raad verloopt gestaag. Ook de uitspraken van de Hoge Raad worden digitaal verzonden. Vanwege de positieve ervaring op het gebied van strafrecht is begin 2022 besloten om ook de indiening van fiscale cassatiedossiers te digitaliseren.

Dankzij de nauwe samenwerking tussen het Gemeenschappelijk Hof en de Hoge Raad zijn de wensen en mogelijkheden goed op elkaar afgestemd en verliep de implementatie probleemloos.
In het verleden werden deze dossiers per post naar Den Haag gestuurd. Nu kan de Hoge Raad sneller toegang krijgen tot het digitale dossier, wat belangrijk is voor de doorlooptijd van de cassatieprocedure.

Op basis van de bevindingen van de kwaliteitsconferentie aan het einde van 2021 heeft een werkgroep in 2022 verbeterpunten voorgesteld. Er zijn vijf prioriteiten vastgesteld en vertaald naar concrete voorstellen. Momenteel wordt er hard aan gewerkt. De werkgroep is ook van plan om in 2023 een kwaliteitsconferentie voor de rechterlijke macht te organiseren.

Eerste zending producten uit Venezuela bereikt maandag Aruba

Na vier jaar zonder activiteit als gevolg van de grenssluiting, zal op maandag 5 juni het eerste schip met producten uit Venezuela Aruba bereiken, zo heeft premier Evelyn Wever-Croes bevestigd tegenover Bon Dia Aruba.

Op dit moment is nog niet bekend welke producten er op maandag 5 juni naar Aruba zullen komen, maar de premier heeft wel vermeld dat dit onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken valt, en in de komende dagen meer details zullen worden gegeven.

Aruba heeft op 1 mei zijn maritieme grens met Venezuela geopend. Wever-Croes heeft benadrukt dat er zeer strenge voorwaarden gelden, omdat het belangrijk is om goede controle te hebben. Onder andere betekent dit dat de schepen die uit Venezuela komen onder het toezicht van een agentschap in Aruba vallen. Dit betekent dat geen enkel schip toestemming krijgt om producten te verkopen in Aruba zonder instructies en verantwoordelijkheid van een agentschap in Aruba. De bemanning van het schip heeft geen visum om Aruba binnen te komen, dus ze kunnen 48 uur op Aruba blijven zonder het havengebied te verlaten.

Op 7 mei kondigde het naburige eiland Curaçao de aankomst aan van twee vrachtschepen met meloenen, avocado's en bananen die vertrokken waren vanuit de haven van La Vela de Coro, staat Falcon, als onderdeel van de heractivering van de handel tussen de eilanden Bonaire, Aruba en Curaçao. Nu is het de beurt aan Aruba om producten tegen lagere prijzen te ontvangen.

Op die dag hield de premier van Curaçao, Gilmar "Pik" Pisas, een welkomstceremonie voor de schepen die uit Venezuela kwamen als onderdeel van de opening van de maritieme en luchtgrenzen. "Premier Pisas is zeer dankbaar voor alle leden van zijn kabinet, overheidsinstellingen en vooral voor alle respectieve overheidsfunctionarissen die deel uitmaken van de werkgroep. Dank aan de Marshe Nobo Foundation en DMO voor de prachtige ceremonie die ze hebben georganiseerd voor dit gedenkwaardige moment," zo verklaarde hij op zijn sociale media.

Dragqueens leiden Utrecht Pride-bootparade als protest tegen anti-LHBTQIA+ geweld

(NLTimes)—Een boot met dragqueens zal zaterdag de bootparade van Utrecht Pride leiden als een statement tegen verschillende gewelddadige incidenten gericht op de LHBTQIA+-gemeenschap in de afgelopen maanden. "Wij geloven dat meer zichtbaarheid acceptatie bevordert", vertelde Robbert Kalff, oprichter en voorzitter van Utrecht Pride, aan RTL Nieuws.

De belangenorganisatie voor dragqueens, Pink Promiss, zal de eerste boot in de parade zijn. Volgens Kalff twijfelde de organisatie of ze überhaupt wilden deelnemen. "Ze voelen zich op dit moment niet helemaal veilig, dus er was aanvankelijk twijfel of ze überhaupt wilden varen. Maar we zeiden: doe het. Sterker nog, ga als eerste."

Het is een statement tegen verschillende gewelddadige incidenten gericht op de gemeenschap in april, aldus Kalff. Hij verwees naar een aanval op het personeel van een dragbar in Groningen, een aanval op vrijwilligers van COC Eindhoven en demonstranten die een evenement verstoorden waar dragqueens voorlezen aan kinderen in Rotterdam.
"Dragqueens zijn een essentieel onderdeel van de queer scene. Ze worden steeds zichtbaarder, dus zien we ook meer weerstand. Door hen de eerste boot te laten zijn, willen we zeggen: je kunt dragen wat je wilt", aldus Kalff tegen RTL.

Hij benadrukte dat de organisatie geen concrete aanwijzingen heeft dat er iets zal gebeuren tijdens Utrecht Pride. "Maar je moet er alert op zijn. We hebben alle scenario's doorgenomen met alle autoriteiten, inclusief de politie en de gemeente." De recente incidenten hebben duidelijk gemaakt "dat alles behalve cis-hetero nog steeds weerstand oproept bij te veel mensen", aldus Kalff.

Dit weekend vindt de vijfde editie van Utrecht Pride plaats. Meer dan 50 organisaties zullen deelnemen aan de bootparade, waaronder de Universiteit Utrecht, de Hogeschool Utrecht, vakbond FNV en NS Trainbow. "Alle soorten varen mee", zei Kalff. "Ons criterium is: zolang je LHBTQI-georiënteerd bent."

Nederlandse economie veerkrachtig maar kans op recessie, eurocrisis en onzekerheid blijft

(NLTimes)—De Nederlandse economie heeft de coronapandemie doorstaan en verkeert nog steeds in goede staat ondanks de energiecrisis en het instorten van buitenlandse banken, zo meldde het Centraal Planbureau (CPB) in een rapport op woensdag. Maar er blijven onzekerheden bestaan en er is nog steeds kans op een recessie of een nieuwe eurocrisis, aldus het planningbureau.

Direct na het doorstaan van de pandemie werden Nederlandse bedrijven en huishoudens geconfronteerd met hoge energieprijzen en inflatie als gevolg van de Russische invasie in Oekraïne. Verschillende banken stortten in de Verenigde Staten en Zwitserland in en de huizenprijzen begonnen vorig jaar in de zomer te dalen.

Maar de financiële systemen hebben deze klappen doorstaan, mede dankzij overheidssteun tijdens de coronapandemie. "De noodzakelijke afbouw van deze steun, op een moment waarop er nog steeds veel economische onzekerheid is, brengt risico's met zich mee, maar de financiële sector is voldoende veerkrachtig", aldus CPB-directeur Pieter Hasekamp. Financiële instellingen zoals banken en pensioenfondsen hebben voldoende reserves en veel huiseigenaren hebben onlangs een verbetering van hun financiële positie gezien.

Het CPB denkt niet dat de dalende huizenprijzen significante gevolgen zullen hebben voor de Nederlandse economie. Maar er is bezorgdheid over jongeren, huiseigenaren met een lage nettowaarde en mensen die onlangs een woning hebben gekocht. Hun positie is minder verbeterd dan die van anderen in de afgelopen jaren en als gevolg daarvan kunnen ze sneller in financiële problemen komen.

"Het gevaar van een bankencrisis in Nederland lijkt beperkt", zei Hasekamp. "En de financiële risico's van de huizenmarkt zijn ook beheersbaar."

Nederland loopt het risico om in een lichte recessie te belanden, mede door de hoge inflatie. De hogere prijzen betekenen dat consumenten en bedrijven minder kunnen uitgeven. Een recessie is wanneer de economie gedurende minstens twee opeenvolgende kwartalen krimpt. In het eerste kwartaal van 2023 kromp de Nederlandse economie met 0,7 procent.

Er is ook een kans op een nieuwe eurocrisis, volgens het CPB. De belangrijkste risicofactoren hiervoor zijn hoge overheidschulden en sterk stijgende rentetarieven, met name in Zuid-Europa.

De dreiging van jihadistisch en extreemrechts terrorisme neemt toe in Nederland

(NLTimes) - De dreiging van een terroristische aanslag in Nederland is de afgelopen zes maanden toegenomen, zo meldt de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). In de meest recente dreigingsbeoordeling zei de coördinator tegen terrorisme dat hij "toenemende signalen" ziet dat jihadistische organisaties terroristische aanslagen in Europa voorbereiden. Hij wees ook op dreigingen van extreemrechtse groeperingen.

Nederland wordt al lange tijd gezien "als een legitiem doelwit voor een aanval" en wordt recentelijk "nog nadrukkelijker" beschouwd vanwege een recent incident waarbij een exemplaar van de Koran werd vernietigd uit protest. Desondanks blijft het officiële dreigingsniveau voor terrorisme onveranderd, op niveau drie voor "significant".

Pegida-leider Edwin Wagensveld kwam in het nieuws de afgelopen maanden omdat hij de Koran verscheurde, het heilige boek voor moslims. Dergelijke acties brengen Nederland "in het vizier" van jihadistische netwerken in Syrië, Afghanistan en Turkije. Als gevolg hiervan is Nederland genoemd in terroristisch propagandamateriaal. Dit leidt niet altijd tot een toename van het aantal aanslagen, maar het draagt wel bij aan een verhoogde terroristische dreiging op korte termijn, aldus de NCTV.

De dreiging tegen Nederlandse doelwitten in landen waar nog actieve terroristische cellen gelinkt aan ISIS zijn, is groter dan in Nederland zelf. Plannen die zijn ontdekt vanaf februari dit jaar wezen op de mogelijkheid van een aanslag op verschillende locaties, waaronder het Nederlandse consulaat in Istanbul. Deze waren waarschijnlijk voorbereid als vergelding voor de vernietiging van de Koran. In Nederland zelf is de jihadistische beweging ideologisch gefragmenteerd, volgens de NCTV, en de omvang wordt geschat op ongeveer 500 personen.

Er is ook een dreiging van extreemrechtse groeperingen, aldus de NCTV. Deze beweging is diffuser en onvoorspelbaarder geworden, zowel in Nederland als in andere Europese landen. De NCTV noemt het nog steeds "zorgwekkend" dat ook Nederlandse volgers betrokken zijn bij de online wereld van rechtsextremistische terroristen. Mensen die deze ideologie volgen, meestal jonge mannen, "kunnen zich jarenlang onderdompelen in extremistisch gedachtegoed, totdat een geïsoleerd incident hen aanzet tot concreet geweld."

Overigens hebben mensen uit deze kring nog geen aanslagen gepleegd in Nederland, hoewel er wel meer arrestaties zijn verricht van geradicaliseerde rechtsextremisten in Nederland en andere Europese landen. Dit is niet altijd een voorteken van meer terroristische activiteit, maar "betekent vooral dat veiligheidsdiensten een beter zicht hebben op de al lang bestaande dreiging."

De NCTV is van mening dat de ontwikkelingen nog steeds passen binnen dreigingsniveau drie, wat betekent dat "een aanslag in Nederland denkbaar is."